

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUD

STUDIJSKA KNJIŽNICA
LIRANA JARCA
NOVO MESTO

MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din, polletna 240 din, četrletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK. RAČUN pri Mesni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Štev. 32 (438)

LETO IX.

NOVO MESTO, 14. AVGUSTA 1958

Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Telefon 127 — Nenaročeni rokopi so v vračamo — TISKA Časopisno podjetje "Slovenski poročevalec" v Ljubljani

VLADO LAMUT: Pozdrav iz Novega mesta

POZDRAVLJENI ROJAKI V DOMOVINI, POZDRAVLJENI V DOLENJSKI METROPOLI!!

Tudi letos vas je domovina sprejela kot rodne brate iz tujine, da na domačih tleh preživite zasluženi odih, da se naučite naravnih lepote lepe Slovenije in da se zopet pripravite o našem napredku.

Prisrčno dobrodošli!

Ko pa se boste spet vrnil v svoje sedanje domovine, sporočite naše pozdrave in najboljšo željo tudi tistim rojakom, ki nas letos niso mogli obiskati. Pripovedujte jim resnico o svoji rojstni domovini, ki je lepa in ki vsako leto tako gostoljubno sprejema svoje izseljene hčere in sinove — povejte jim resnico o ljudeh, ki si neprenehoma utirajo pot k boljšemu življenju.

Tujim narodom, med katerimi živite, pa bodite toimači težnj jugoslovanskih narodov, ki streme h krepitvi prijateljstva in utrditvi sodelovanja med narodi sveta!

Pozdravljeni!

GLAVNI ODBOR

SLOVENSKE IZSELJENSKE MATICE

SPORED

osrednje izseljenske prireditve v Novem mestu 16. avgusta 1958

Skupina izseljencev iz rudarskega bazena Trbovlje-Zagorje-Hrastnik odide na pot 16. avgusta ob 7. uri zjutraj: Polšnik—Litija—Catež—Trebnje—Dobrnje—Zužemberk—Dvor—Dolenjske Toplice (skupaj 80 kilometrov), prihod v Dol. Toplice ob 9. uri.

Skupina iz Ljubljane — odhod ob 7. uri zjutraj: Grosuplje—Ivančna gorica—Mullava—Krka—Zužemberk—Dvor—Dol. Toplice (68 km). Prihod v Dol. Toplice ob 9. uri.

Počitek v Dol. Toplicah: eno uro.

Odhod na Bazo 20 na Rog ob 10. uri, ogled Baze 20 in povratek v Dol. Toplice do 12. ure (z avtobusi, 5 km).

Obisk avtomobilske ceste Dol. Toplice—Kronovo—Novo mesto (ogled gradnje avtomobilske ceste Ljubljana—Zagreb, obisk mladinskih delovnih brigad in ogled gradu Otočec).

Prihod v Novo mesto ob 14. uri, nato kosilo (hotel Metropol, hotel Kandija, gostišče Breg), po kosilu ogled mesta in njegovih znamenitosti (individualno). Ob 17. uri: druženje prireditev v gostišču na Loki ob Krki. Sodelujejo: pevski zbor prosvetnega društva Dušan Jerb, "Zadovoljni Kranjci", solisti Radia Ljubljana, nato prosta zabava.

Povratek: po želji.

Vzpon buden napredek

Industrijska proizvodnja v naši državi je do konca junija v primerjavi s istim razdobjem lani porasla za 11,9 odstotkov. Pri tem ni nobena izmed 19 industrijskih panog znižala proizvodnje. Tako gibanje proizvodnje v industriji obeta uresničitev družbenega plana, ki predvideva letos porast industrijske proizvodnje za 12 odstotkov.

VREME

OD 15. DO 24. AVGUSTA

V splošnem nestalno s pogostimi padavinami in hladno. Padavine in ohladije pričakuje predvsem srednj avgusta in med 19. in 22. avgustom (obenem močna neurja). V ostalem zboljšanje vremena.

V. M.

Obrt potrebuje nove kadre in delavnice

8. avgusta je bilo vprašanje obrti na dnevnem redu seje občinskega ljudskega odbora Novo mesto

Oba zborstva ObLO Novo mesto sta se sestala v petek dopoldne — občinski zbor na 8. redni seji, zbor proizvajalcev pa na 7. redni seji. Najprej so novozvoljeni člani obeh zborov na ločenih sejah prisegli, nakar sta zborstva nadaljevala delo na skupni seji. Zaradi priključitve novih občin iz bivšega trbovliškega okraja je OLO Novo mesto razpisal volitve novega OLO. Odborniki so v novi OLO izvolili svoje predstavnike: iz občinskega zbora 9 članov, iz zborstva proizvajalcev pa 11 članov (9 industrijska skupina in 2 kmetijska).

Nato je tov. Miloš Jevšček, predsednik zbora proizvajalcev, prebral poročilo o razvoju obrti v občini Novo mesto. Posredujemo kratek izvleček iz poročila in živahne razprave. Pogovor se je vrtil predvsem okoli stalaže obrtnih delavnic in obrtnikov, davčne politike, šumarstva in vloge okrajne obrtne zbornice. Nesporno dejstvo je, da obrt v občini še ni dosegla predvojnega ravni, da je čutili močno pomanjkanje obrtnih storitev, da so delavnice nepri-

merne; te 12 je takih, ki so sodobno urejene; glede strojne opreme smo pod republiškim povprečkom in doslej smo v obrt tudi premalo investirali. Razveseljivo je, da se je družbeni sektor obrti močno

Volilna zborovanja dr. Jožeta Vilfana

Ker je bilo v 113. volilni enoti — to je v občinah Metlika in Semič — mesto poslanca za skupščino LRS izpraznjeno, so volilci izbrali za novega kandidata dr. Jožeta Vilfana, glavnega sekretarja maršala Tita. Volitve so razpisane za 31. avgust 1958. Da vzpostavi tesnejše stike s prebivalci obeh občin, hkrati pa se tudi sam seznanji z vsjo problematiko tega dela Bele krajine, bo imel dr. Vilfan v obeh občinah več volilnih zborovanj. Ta množična zborovanja bodo:

15. avgusta ob 9. uri v osnovni šoli na Suhorju,

15. avgusta ob 16. uri v osnovni šoli na Radovci,

16. avgusta ob 13. uri na Vr-

uvljavi, saj zajema 57,7 odstotka zaposlenih obrtnih delavcev. Nekatere vrste obrti, ki so še potrebne, izumirajo: Obrtne delavnice, ki jih imamo, ne morejo zadostiti (Nadaljevanje na 2. strani)

tači pri Semiču (za delovne kolektive občine Semič),

16. avgusta ob 20.30 uri v kino dvorani v Gradacu,

17. avgusta ob 9. uri v kino dvorani v Metliki (za Metliko in okolico),

23. avgusta ob 13. uri v Domu Partizana v Metliki (za delovne kolektive in sindikate občine Metlika),

24. avgusta ob 8. uri v kino dvorani v Semiču.

VIDEM-KRŠKO VABI NA MEDNARODNE MOTORNE DIRKE!

V okviru proslav letošnjega občinskega praznika bodo v nedeljo, 17. avgusta, na stadionu v Krškem tretje mednarodne motorne dirke po sistemu "speedway". Začele se bodo ob treh popoldne na dirkališči stezi stadiona Matije Gubca. Obiščite ob tej priložnosti tudi kopalni bazen poleg tovarne papirja na Vidmu in novo restavracijo hotela "Sremič" na Vidmu!

Odlična letina

Tudi mladev potrjuje te dni, da smo lahko letos s pridelki žit na Dolenjskem zelo zadovoljni — razen v tistih krajih, kjer se posamezniki še vedno trdno držijo zgolj starih navad in se malo ali nič ne zmenijo za dobro seme, umetna gnojila in druge ukrepe, ki nam lahko dajo veliko večje pridelke in boljši zasluzek.

Lepo kaže tudi koruza, sadja pa bo letos bolj kot že dolgo let ne. Kaže, da bomo zadovoljni tudi z letino krompirja. Posebno zadovoljni so vinogradniki, saj se trtje skoraj povsod na Dolenjskem in v Beli krajini kar šibi pod težo lepih,

velikih grozdov. Dež, ki je padal predzadnji in zadnji teden, je lepo namočil dozorevajoče sadeže na poljih, v sadovnjakih in vinogradih. Če ne bo toče, bo jesen lahko letos zares obetava, s šira tena s polnimi košarami, kletmi in sodi.

Novomeščeni!

Odbor za olepšavo mesta je ustanovil komisijo, ki bo od časa do časa pregledovala okolico hiš, ureditev hiš, dvorišč ter okrasitev oken s cvetjem. Mnogo pozornosti bo komisija posvečala čistosti.

Odbor za olepšavo mesta bo po vsakem pregledu najboljšo primere predlagal občinskemu ljudskemu odboru in javno pohvalo, razen tega pa bo občina najprirednejše občane tudi denarno nagradila.

Komisija bo ocenjevala tudi posamezna naselja v okolici Novega mesta. Potrudimo se čimbolj polepšati zunanji videz domačega mesta!

Slovo

Za nami je "kresni čarni cvet", poletje v polnem zorenju in kakor čebele v svoj ulj prihajajo na obisk v staro domovino naši izseljenci. Od vsepovsod: iz Amerike, Kanade, Francije, Westfalije, iz Holandije, iz daljnih in tujih dežel, ki so jim postale nova domovina, ker jim stara nekoč ni mogla dati kruha, oziroma, ker jim ga tisti, ki so "imeli besedo in oblast" niso hoteli dati, ker niso hoteli poskrbeti, da bi ga imeli. Petdeset, štirideset, trideset let že živimo na tujem, govorijo jezik naroda, ki jih je bil sprejel, ker je potreboval pridnih, poštenih rok, navzeli so se njegovih običajev, toda njihove korenine tličjo v svoji rodni domači zemlji, njihovo srce cvete na domačih poljanah, njihova misel obiskuje mladostne domače kraje, domače vasice in polja, domače ljudi. Zato z veseljem prihajajo vsako leto med nas, v svojo staro, pa hkrati tako novo domovino. Tisti pa, ki ne morejo, pa vsaj bero novice iz rodnih krajev, pa vsaj poslušajo tiste, ki se vrnejo od nas mednje, polni prelepih vtisov in doživeti in glasu in vonja domovine.

Koliko želja, koliko skrtega življenja in tihe sanje skrivna kratko, navidez kar poslovno pismo, ki ga je našemu uredni-

štvu pisal Johan Težak. Dve domovini pozdravljata: tisto širjo, ki se razgrinja od Triglava do Kolpe, od našega morja do Slovenskih goric, in še drugo, ožjo, domovino svojih mladih let — domovino suhorsko. Lepa, globoka in doživeta je ta njegova misel o svojih dveh domovinah. Saj je res tako, vsi imamo svojo večjo domovino in svojo manjšo, tisto, ki jo zajame rodna vas in njen okolje in je zajeta v večji kakor jedrce v zlahnem sadežu.

Takole je zapisal s težko, okorno roko Johan Težak, naš naročnik in bralec v ameriški dragocenjeni ožji mi rojak oziroma rojaki,

pošiljam vam lepe pozdrave, jaz, naročnik Dolenjskega lista Težak Johan. Vem, da mi je potekla naročnina, zato prigram 3 dolarje, da jo poravnam. Ali žal mi je, ko vam moram sporočati, da moram list opustiti. Vid mi je opešal in ne vidim več brati. Ali lahko ostale številke prinesete iz mojega naslova Težak Johan, Sr. Interlochen R-1, Michigan, USA, na nastov

Mimi Petrič, Ravnce št. 3, pošta Suhor pri Metliki, Jugoslavija.

in ji sporočite od koga prihaja časopis. Ona je moja nečakinja. Prosim vas, da to upoštevate. Ostanite pozdravljeni, tudi ostani pozdravljeni naša rojstna domovina, posebno suhorska...

Johan Težak

»V kljunčku nosi pisemce...«

Številčnice telefonskih aparatov se vrte in iščejo zveze. Brzojavni aparati brez prestanka rišejo morzejeve znake. Čezoceanski kabl, radijske in televizijske postaje noč in dan prenašajo s kontinenta na kontinent po ročila, reportaže, glasbo in slike.

Dan za dnem drvi po tračnicah na tisoče vlakov: po zraku brne letala, čez morja hiti na stotine parnikov, po cestah se prelivajo reke avtomobilov. Visoko nad vsem tem krožijo prvi umetni sateliti. In še nekoč je, ki se na svojih poteh po svetu pošljuje skoraj vseh modernih prometnih sredstev, pa je sam mnogo skromnejši od vsega naštetega. To je Dolenjski list, glasnik naših domačih krajev, ki zaide v vsako, še tako zakotno vasico Bele in Suhe krajine in v vse druge dolenjske kraje. Po vsej Jugoslaviji ga poznajo rojaki; marsikakega Dolenjca v številnih evropskih državah obišče vsak teden in čez široka morja se podaja na dolgo potovanje v Severno in Južno Ameriko, v Avstralijo in Afriko. Vsakomur prinese kaj novega, bralcem rojakom v tujini predvsem tiste pozdrave in dih rodne grude.

Leta bežijo kot veter, svet se spreminja. Tudi vaša rodna gruda, drag rojaki, je dobila novo podobo. Ko ste odhajali, ste pustili v starih krajih vrstnike in vrstnice, prijatelje in tovariše. Redkokdaj vam pišejo, celo sorodniki so morda molčeli. Naš človek je okoren za pisanje, njegov prst so zdelani in trdi, težko vzame svinčnik v roke, čeprav mu je srce preporno ljubezno in toplih čustev.

Pošto od doma vam prenekateri krat nadomestča Dolenjski list. O vsem, kar vas zanima iz starih krajev, vam piše. O tem govore tudi vaša pisma, a najbolj smo veseli, kadar

nam to sami poveste, ko obiščete "starega fanta" v Novem mestu. Vsako vaše pismo preberemo s posebnim zanimanjem in vsako imamo shranjeno.

Nande Thurner iz Seattle 8, Washington, USA, piše letos takole:

"... Prijatelj mi je dal pred kratkim nekoliko števil vašega lista, katere sem z zanimanjem prebral. Znašel sem se spet na Dolenjskem. Napredek v ožji domovini, ki žari iz Vašega lista, me je zelo razveselil in mi vzbudil želje po domu..."

Pavla Kastelic iz Toronto, Canada, nam je pisala:

"... Sporočam tudi, da zelo rada prebiram strani Dolenjskega lista..." Slavka Nemanič, Bospolder 27, Honselerdijk, Niederland, pravi takole:

"Prejemam Dolenjski list, s katerim sem zelo zadovoljna in sem ga tudi doma rada prebirala. Edini znanec iz moje ljube Dolenjske mi je v tujini Vaš Dolenjski list..."

"Priloženo pošiljam 5 dolarjev; to bo pokrilo naročnino za nazaj in za naprej. Oprostite, ker sem zakasnil, sem dobil pred 4 meseci mrtvoud in nisem mogel prej pisati. Z rojakiškim pozdravom," nam piše 1. avgusta letos Steve Malnarich iz Jolietta, USA.

In še pismo, ki nam ga je 16. julija poslal Leo Ladiha iz Clevelanda, Ohio, USA:

"Cenjeni! Tukaj pošiljam ček za 5 dolarjev za Dolenjski list. Se mi prav dopade. Ker notri izvem veliko novic, ki jih ne bi, če ne bi dobival lista. Ker domači pišejo samo družinske novice. S pozdravom!"

Pisma z vseh strani sveta, draga pisma rojakov, ki govore o tistem domotožju po starih krajih, o hrepenenju po srečanju z znači in s prijatelji, z vasico ob Krki ali Kolpi. Kako ganljivo je, ko se Math Babor iz Sharon (Pa), USA, v pismu 22. julija letos spominja:

"... Čudno se mi zdi, ko čitam, da v Dragatušu sploh nimajo šolskega poslopja. V dragatuški fari bi morale biti še zraven dve manjši šole za oddaljene vasi, vsaj za prvo in drugo leto poteka. Nikol ne bom pozabil kako sem leta 1903-4 prezebal, ko sem iz 3 kilometre oddaljene vasi Knežine hodil v šolo Dragatuš..."

Pol stoletja, pa misel še vedno uhaja v stari kraj, kjer je Matija nekoč pasel Dimko, trgjal hlače v robidah in bral lešnike..."

V soboto se boste zbrali, dragi rojaki, ki ste zdaj na oddihu v Sloveniji, na partizanskem Rogu in popoldne na Loki v Novem mestu, Obiskali boste mladino, ki gradi veliko, moderno cesto bratstva in enotnosti od Ljubljane do Zagreba. Videli boste sadove pridnih rok, ki so med vojno in vsa leta po njej delale, da bi bilo nam in našim otrokom lepše. Lepo in prijetno bo na poti po dolini gradov ob zeleni Krki in v vseh srečanjih s starimi, dragimi znanci in kraji na Dolenjskem.

Njim, ki jim leta, dolga pot ali bolezen niso dale priti tokrat v Slovenijo, pa prinaša tople pozdrave in najlepše želje, mnogo novic in prijetnih vestí o napredku, delu in novih načrtih rodne, svobodne grude

VAS DOLENJSKI LIST

POZDRAV IZ ORNOMLJA, SREDIŠČA LEPE BELE KRAJINE

Obrt potrebuje nove kadre in delavnice

(Prenos s 1. strani)
vsem potrebam, razen tega pa obrtniki odpuščajajo obrt. Vzrok temu je nepravilna

DAVČNA POLITIKA V OBRTNISTVU

Obrtniki ugotavljajo, da se jim ne izplača najemati pomočnikov, ker jim takoj občutno povečajo davke in ostale davke. Nujno bi bilo odmerjati davke obrtnikom na podoben način kot v kmetijstvu in v industriji. V kmetijstvu jih odmerjamo po katastrskem dohodku, industriji jih pa plačuje na osnovi enotnih predpisov. Kadar odmerjamo davke obrt-

niku, bi morali upoštevati storilnost in zmogljivost delavnice ter izdelati primerne povprečje. Boljše je namreč, da obrtniki plačujejo manj davka in nudi državljanom svoje usluge, kot pa da se

SUSMARJI

množijo se naprej in ne plačujejo davkov. Sušmarstvo je sicer na razvojni stopnji, ki smo jo dosegli, razumljiv pojav. S tem pa ni rečeno, naj ga prepustimo samemu sebi. Delno sušmarijo ljudje brez kvalifikacij, delno industrijski delavci in delno nekdanji obrtniki. Nepravilni je postopek

da občina sušmarju predpiše davke. Ta ga plača, uporablja dejstvo »saj sem plačal davek« kot argument ter sušmarji dalje. Potrebne so osterje mere. Vzrok, da sušmarijo industrijski delavci, je prepoved nadur, Delavec želi delati več kot osem ur in več zaslužiti; ker mu je to v uredbo onemogočeno, si pomaga tako, da popoldan doma sušmarji. Sušmarji usluge, ki jih opravijo nestrokovno, računajo mnogo dražje kot obrtne delavnice. To težko vprašanje bomo odpravili le tako, da bomo izkoreninili vzroke, zaradi katerih se sušmarstvo razvija. To je: razviti moramo obrt in povečati število delavnic in obrtnikov. Mnogo bodo pri tem pomagali tudi razni servisi stanovanjske skupnosti, kadar jih bomo ustanovili. Ti servisi bodo nudili predvsem tiste obrtne usluge, za katere so potrebna najmanjša osnovna sredstva, prav v teh vrstah uslug pa je največ sušmarjenja.

OBRтна ZBORNIKA

ne odigrava tiste vloge, ki ji jo morala. Povezava med obrtniki je zelo slaba. Zbornica bi morala načrtno usmerjati obrtništvu, skrbeti za nove kadre, posredovati obrtnikom vajence, delati skratka tako kot delajo ostale zbornice. Kader zbornice bi bilo treba okrepiti tako, da bi bila lahko kos velikim nalogam, ki so pred njo. Obrtniki so v razpravi ugotovili, da je za uspešen razvoj obrti potrebno predvsem dvoje: poskrbeti za primeren dotok in šolanje mladih kadrov, tem kar drom pa omogočiti zaposlitev v mejah okraja in občine ter ubrati primerno davčno politiko do privatnih obrtnikov. Sklenili so, da bodo ustanovili poseben odbor, ki bo zadevo natančno proučil, izdelal načrt razvoja obrti za daljšo dobo in predlagal potrebne ukrepe.

Obrtniki so nato razpravljali o odkupu nepremičnin Ferič v Novem mestu. Naj ob tej priložnosti zapremo pot raznim čevkarijem, ki se zadnje čase širijo po Novem mestu: »Ježefina Ste slišali? Občina plačuje 30.000 na dan za tisto oštarijole Reznica je taka: občina se nič ne plačuje, ko pa gostinski obrat ne bo delal zaradi preselitve, bo plačala 25 do 30.000 din odškodnine na mesec! O drugih sklepih zadnje seje poročamo še posebej.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Britanski ministriški predsednik Macmillan se je v zadnjih dneh odločil za precej tvegano pot: obiskal je Atene in Ankaru, da bi se s grškim ministriškim predsednikom Karamanlisom in turškim premierom Menderesom pomenil o usodi Cipra. Prava prava je bil namen njegove poti in razgovorov ta, da bi premirje na otoku trajalo dlje. Kaj drugega najbrž ni pričakoval, da bo dosegel.

V Atenah, kamor je Macmillan najprej prišel, se je pred nekaj dnevi zbrala kaj pisana družina. Poleg Macmillana je prišel v Atene tudi ciprski guverner Hugh Foot, ki se je pogovarjal z nadškofom Makariosom, pozneje pa še posebej odpolnec predsednika Eisenhowerja, ameriški »gasilec« na Srednjem vzhodu, Robert Murphy.

Kar zadeva pogovore med Macmillanom in Karamanlisom, je grški zunanji minister Averof izjavil, da je prej pesimist kot optimist. In res. Vse, kar sta oba državnik dosegla, je bilo menda to, da sta izmenjala mnenja, kakor se takim pogovorom reče po diplomatsko. Menda so Grki res privolili v premirje na otoku, toda z eno veliko razliko. Medtem ko mislijo Grki o premirju nekaj mesecev, je mislil Macmillan na premirje, ki bi trajalo nekaj let oziroma sedem, če smo natančni. Grki so lepo pojasnili, da je sedem let predolga doba za premirje, če na otoku ne bo vsaj avtonomije za Grke.

Britanski tisk piše, da so rezultati Macmillanove poti »mršavi«, da pa je vsaj dosegel premirje na otoku. Kako dolgo bo

acer to premirje trajalo, bomo videli, zakaj trenutno je menda samo še na papirju, ker ne mine skoraj dan, da ne bi koga ustrelili na otoku. Morda diplomati pozabljajo, da človeških strasti in sovraštva — čeprav ju neko iz določenih razlogov umetno napihuje — ni mogoče zaustaviti tako kot motorno vozilo. Ljudje so mnogo bolj zapleteni kot stroj, le da se državnik tega včasih ne zavedajo. S tem seveda ne gre zmanjševati pomena poziva, ki sta ga poslala na otok grški premier Karamanlis

spet sprožiti ciprsko vprašanje pred Združenimi narodi. Začaran krog. Medtem sta Macmillan in Menderes nehala svoje pogovore v Ankari en dan prej, ko so pričakovali. Uradno sporočilo ne govori o nobenem sporazumu ali soglasju, ampak samo »o iskrenem in priščernem vzdušju, ki je vladalo med pogovori. Nekateri opazovalci pravijo, da je tudi to nekaj glede na poslabšanje, do katerega je nedavno prišlo v odnosih med Veliko Britanijo in Turčijo.

NESREČNI OTOK

in turški premier Menderes, da bi pomirila Ciprčane obeh narodnosti.

Obisk Roberta Murphya je prišel še bolj v prazno. O pogovoru, ki jih je imel z grškimi državniki, vemo samo po njegovih izjavah, ker so Grki modro molčali. Čeprav je Murphy dejal, da je prišel v Atene predvsem poslušati, za njegova izjava, naj bi Grčija bolj aktivno sodelovala pri reševanju srednjevzhodne krize, najbrž pomeni, da ZDA zahtevajo od Grčije večjo podporo za ameriško stališče. Grki pa imajo preveč interesov v arabskih državah, da bi oznanjali svojo podporo ameriškim stališčem, posebno še ker imajo »priateljsko nevtralnost« ZDA do Cipra za deljansko podporo Britaniji in Turčiji. Murphy je odšel in v Atenah so se morda nekoliko oddahnili. Toda ne za dolgo, zakaj po najnovejših poročilih nameravajo

Nekaj več kot uradno sporočilo je povedal med pogovori uradni turški glasnik, ki je nekoliko naivno izjavil, da Turčija sicer ne vztraja na razdelitvi otoka do facta ali dejansko, pač pa zahteva, da Grčija načelno prizna razdelitev otoka. Ni verjetno, da bi bili v Atenah tako naivni, da bi šli tukaj na led. Zakaj če bi načelno priznali razdelitev otoka, bi kmalu napočil dan, ko bi bil otok zares razdeljen.

Medtem pa premirja na otoku v resnici ni, saj vsak dan padajo nove žrtve. Diplomacija pa še kar naprej kombinira, zapleta in razpleta položaj. Kot da visji v zraku in išče umišljene rešitve. Medtem pa ljudje, živi ljudje na otoku ljubijo in sovražijo, gradijo in rušijo, brezupno zapleteni prav v te mreže nasprotujočih si interesov, ki ovijajo ves otok in ga dušijo.

NAŠ OBIŠK

Naipreji: zdravje!

Vstopiti je v ureadništvo hita, ki mu prinaša v Francijo vsak teden vse dolenske novice. Veder, nasmehajo, dobre volje — tak je menda vedno — nam je segel v roke in povedal, da sta z ženo na počitnicah v Smarjškem Toplicah. Oktobra je poteklo že 47 let, odkar živi v Franciji; več kot 3 desetletja je kopal premo globoko pod zemljo. Zdej je po štirih letih spet prišel na obisk v rodno Pogorje.

»Šest otrok imava, vsi govorijo slovenski; brez Dolenjskega lista kar ne bi mogli živeti, saj sproti zvežmo vse, kaj delate, kaj je novega, kje ste spet kaj zgradili, postavili in zboljšali.

— Kako gledam na napredek, dosežen v času po mojem zadnjem obisku? Kdo se ne bi zanimal za to kar raste na njegovem vrtu! Niste presegli samo tistega, kar ste imeli v svojih računih, pač pa pressegate celo svetovno progresijo. Dosegli ste srednji standard, to je res, a ustvarjate program, ki odgovarja vsemu ljudstvu. Govoril sem pred kratkim z nekim vašim inženirjem. Povedal je tole: »Kdo bi mi pred 5 leti rekel, da bom imel svoj avtomobil? Zdej ga imam!« Pa vem, da bo ta človek dosegel še marsikaj. Ljudje včasih pozabljajo, da je Amerika 400 let gradila svoj kapitalizem, vi pa ustvarjate socializem šele 10 let! Tudi ta inženir mi je pri-trdil, da je tako.

— Če mi upaja v Toplicah? Izredno! V Smarjškem je prekrasno, hrana odlična, potreba zornata, kuharice mlade, a zelo sposobne! Le neče sa ne razumem: to je zdravilišče in okrevališče za živčne in srčne bolezni. Opazujem ljudi: že zjutraj pijejo turško kavo in vmes malo zganja, kadijo po ves dan, vmes še kaj spijejo. Nikotin, alkohol in kofein so trije smrtni sovražniki bolanega človeka. Pacient pride, se kopje in zdravi, izboljšanja pa ni. A nikjer ne vidim nobenega napisca: NIKOTIN IN ALKOHOL HOLTIVNICUJETA ZDRAVJE! IZOGIBAJ SE STRUPAJ! Vsa socialna zaščita je ena prvih na svetu. Ljudje so zadovoljni, socialna zaščita pla-

ča vsa. Toda če bi tak bolnik prišel k našemu zdravniku, mu ta najprej prepove začasno uživanje prave kave, alkohola in nikotina. Res plačujete visok odstotek za socialno zavarovanje, toda če preračunate vse vaše ambulante, zdravilišča, bolnišnice, toplice in vse druge privilegije v delovnem in bolniškem stažu, boste videli, da ne trpi-te nič, da vam je vse zagotovljeno. Zato povejte delavcem, kako dragoceno je zdravje! To je važnejše kot čuvanje orožja in strojev.

Zdrav človek je največje bogastvo. Če je človek zdrav, je blagajna socialne zaščite polna, v njo pa plačuje ves narod. Učite delavce spoštovati in ceniti zdravje!

— Držite, kar imate in kar gradite! Ves svet gleda vaše delo, kaj takega na svetu še ni bilo. Socialna zaščita pa je skupna ljudska blagajna, ne dovolite, da bi jo kdorkoli izkoriščal! To so velike pravice delavskega razreda.

Tovariš JOŽE MARTINČIČ, upokojeni rudar in naš rojak iz Stope, se je kar razveljal. Veliko bere (bral je napredne liste in knjige, odkar je začel delati), pozna življenje in boj za kos kruha v tujini, opazuje in razmišlja. Tudi v Smarjškem Toplicah je opazoval in sprejel, govoril z ljudmi in z upravo, zanimal se je v mestu za vse, kaj smo naredili novega in kako gospodarimo. Zato, ker ljubi domovino in se vselji njene rasti in hite-rija napredka, je tudi kritičen in v obraz pove, kar misli.

(Nadaljevanje in konec)

PREMALO JE USLUŽBENOSTNIH OBRATOV

Če primerjamo današnje stanje obrti s stanjem iz leta 1939, vidimo, da je bilo tedaj 91 obrtnih strok več kot danes. Res so bile takrat samo zasebne obrtne delavnice, vendar pa ugotavljamo, da je na primer v občini Novo mesto današnje stanje obrtnih delavnic vsekakor preniklo in da nekaterih obrtnih strok, ki so nekoč bile potrebne, sploh ni (modistinje, dežnikarji itd.). Zmanjšanje obrtnih delavnic od leta 1939 je občutno predvsem v uslužbenostnih strokah. Del teh potreb krije danes družbeni sektor. Tako je na primer v krojaških in čevljar-skih podjetjih v občini Novo mesto zaposlenih večje število mojstrov, številke pa nam po-kažejo pomanjkanje teh vrst delavnic. Leta 1939 je bilo na območju novomeške občine 38 čevljarških delavnic, v samem mestu 13, danes pa imamo v občini državnih in privatnih le

14, torej padeč za 22 obratov. Padeč opazimo tudi pri kroja-rih in sicer za 11 obratov in pri šiviljah za 8.

NAVZLIC VSEM PA SE VEDNO: NEIZKORISČENE ZMOGLJIVOSTI!

Kljub pomanjkanju števil obrtnih delavnic pa ugotavlja-mo, da so še vedno neizkorišče-ni kapacitete obstoječih delav-nic. Ta pojav se opaža predvsem v zasebnem sektorju, kjer bi bilo možno brez posebnih investicij zaposliti več moči. Ta problem pa je nujno povezan s problematiko davčne politike do zasebnega obrtnika. Dokler za-sebni obrtnik nima gospodar-skega interesa za povečanje proizvodnje in dokler mu je z raznimi predpisi takorekoc onemogočen večji razmah, toliko časa ni mogoča posebna odvad-čitev neizkoriščenih kapacitet. Ob drugačnih pogojih bi se šte-vilo zaposlenih v zasebni obrti dvignilo, kar bi bistveno vpliva-lo na obseg obrtniških uslug.

delavnice pa bi bile polno iz-koriščene.

S tem v zvezi je tudi gibanje obrtnih obratov. V letu 1937 je bilo 54 stalnih prenehaj, od tega v zasebnem sektorju kar 51. Od obrtnikov, ki so obrt za stalno odjavili, jih je vstopilo 17 v socialistični sektor — lah-ko bi rekli, da so se tja nekako »srešili«, kar pa nikakor ne pome-ni rešitve celotnega proble-ma. Sicer je res, da je bilo na-sproti temu pojavu izdanih 47 novih obrtnih dovoljenj obrt-nikom zasebnega sektorja in za 5 socialističnih delavnic, vendar ostane le še padeč za dva obra-ta, hkrati pa manjka še onih 51 zasebnih delavnic, ki so iz-padle. V splošnem je v zaseb-nem sektorju padlo število obratov v primerjavi z letom 1936 za 4 obrate, v socialistič-nem sektorju pa se je dvignilo za dva obrata.

Zanimivo je tudi gibanje de-lovne sile. V zasebnem sektorju je kar 429 obratov, ki ne zapo-slujejo nobenega delavca, po enega ali dva zaposlena delavca ima 24 odstotkov zasebnih obrt-nikov, tri do pet delavcev pa ima zaposlenih le 10 odstotkov obrtnikov. Po pet delavcev ima le 7 zasebnih obrtnikov. Glede na to se gibljejo tudi mojstrski izpiti. V letu 1937 je le 22 kandidatov opravilo moj-strski izpit, kar je v primeri z letom 1956, ko je te izpite opravilo 69 kandidatov, občuten padeč. Kaj je temu vzrok, je težko reči. Kaže, da so v socia-lističnem obrtnem sektorju me-sta mojstrov že napolnjena, v zasebnem sektorju pa menda ni zanimanja prav zaradi naved-tenih razlogov.

Pomočnike izpite je opravilo lani 187 vajencev. Tudi povpre-čna ocena se je nekoliko dvigni-la.

Vajenske izpite je opravilo 342 vajencev I. in II. učnega letnika. Vsi trije izpiti so po-

kazali, da imajo kandidati pre-nizko osnovnošolsko izobrazbo.

Posebno vprašanje so vajen-ske šole in domovi za vajence. Vsi tri vajenske šole v okraju — Crnomelj, Novo mesto, Sen-tjerne — nimajo lastnih prosto-rov, marveč so nameščene kot podnajemniki osnovne šole ali gimnazije. Jasno je, da je raz-mah nemogoč. V Crnomlju obis-kuje redno pouk na VS 33 va-jencev, v Novem mestu 298, v Sentjerneju 64 in 21 celo v VS v Sevnici.

Enaka težava je, zlasti v No-vem mestu, vprašanje vajen-skega doma. Leseni provizorji so le začasnega značaja in skrajni čas je, da začnemo re-šno misliti na zidavo internata. Kazalo je, da bo to vprašanje dokončno rešeno že letos, ven-dar je videti, da bomo še čakali.

Vključevanje vajencev v obrt je vprašanje posebne vrste. V nekaterih obrtih vajencev zelo primanjkuje, vendar jih ni mo-goč vključiti. Tako se na primer otroci branijo mesarske obrti. Tudi v dimnikarsko stroko je težko dobiti vajenca. Tre-nutno imamo v vsem okraju le 4 vajence. Lani je bilo vklju-čenih v uk skupaj 229 vajencev. Največ otrok si je izbralo mi-zarstvo (39). V krojaško stroko je bilo vključenih 23 otrok in v čevljarstvo 17. Po enega va-jenca so vključile stroke kam-nosekove, dimnikarjev, tapet-nikov in mlinarjev.

Mnenja smo, da bi morala šolska vodstva v zadnjih razre-dih predložiti otrokom posame-zne obrtne stroke ter jih tako nekako pripraviti na vključit-vev.

Okrajna obrtna zbornica si je zadala nalogo, da v tekočem poslovnem letu reši več naka-zanih problemov. Morda se ji bo to posrečilo, posebno sedaj, ko ima v sestavu novega uprav-nega odbora tudi nekatere gos-podarstvenike in politične delav-ce, ki jih je tja predlagala družba po novem zakonu o gos-podarskem združevanju. Vse-kakor želimo, da bi bil uspeh čim večji.

Smrtna nesreča otroka

V torek, 5. avgusta, popoldne so se na cestno — železniškem nadvozu v Kotu pri Semicu igrali otroci, med katerimi je bil tudi 8-letni Bojanček Kapš. Otroku je spodrslno in je med igro padel z nadvoza na želez-niški progo. V novomeški bol-nišnici mu zaradi težke po-škodbe niso mogli več rešiti življenja. Smrti otroka je hudo prizadela starše in vse, ki poznajo Kapšev družino.

Notranjepolitični tedenski pregled

Osnutki novih zakonov

V začetku lanskega leta je Zvezna ljudska skupščina sprejela resolucijo o osnovnih načelih stanovanjske izgradnje, ki med drugim govori tudi o stanovanjski zakonodaji. Nedavno tega je zvezni sekretariat za socialno politiko in komunala vprašanja razposlal družbenim organizacijam, ustanovam itd. osnutke petih stanovanjskih zakonov: Zakon o upravljanju stanovanjskih zgradb, zakon o lastnini na posebnih delih zgradb, dalje zakon o stanovanjskih skupnostih, zakon o stanovanjskih zadruharjih in zakon o upravljanju poslovnih zgradb in zakupu poslovnih prostorov. Že jeseni bo skupščina sprejela vseh pet zakonov, ki bodo veliko prispevali k hitrejši gradnji stanovanj, nekateri med njimi pa bodo uredili družbeno samoupravljanje na tem področju. V tem pogledu sta zlasti važna osnutka o stanovanjskih skupnostih in osnutek zakona o upravljanju stanovanjskih zgradb.

O vlogi stanovanjskih skupnosti kot o obliki samoupravljanja, ki naj skrbi za vsakodnevne potrebe prebivalcev na določenem območju, smo že pisali. Osnutek zakona upošteva, da stanovanjskih skupnosti ne bomo organizirali od danes do jutri, prav tako pa tudi to, da bodo skupnosti po svoji dejavnosti zelo različne. Zato ne odrejuje oblik dejavnosti stanovanjskih skupnosti le se sploh ne spušta v podrobnosti. V prvem delu osnutka je poudarjena le družbena vloga stanovanjske skupnosti. Sicer pa so postavljeni le najbolj splošni okviri, v katerih bodo delovale stanovanjske skupnosti, ki se bodo prilagajevale konkretnim pogojem me-

sta, občine ali naselja, kjer jih bodo osnovali. Veliko, morda celo preveč razpravljamo o tem, kako velika naj bi bila stanovanjska skupnost. Osnutek zakona predvideva, da se bo skupnost organizirala povsod tam, kjer bo to predvideno s statutom občinskega ljudskega odbora. Odkol o ustanovitvi stanovanjske skupnosti pa bo sprejel občinski ljudski odbor. Ustanovitve skupnosti bodo predlagali zbori volivcev področja, kjer se bodo odločili, da si ustanove takšno samoupravno enoto. Če bodo prebivalci določene stanovanjske skupnosti pozneje uvideli, da je njihovo združevanje preveliko, se bodo lahko oddvojili in organizirali novo. Če pa bodo menili, da je tista, v kateri so bili do te-daj, premajhna, bodo lahko predlagali združitev s sosednjo stanovanjsko skupnostjo. Če je tako, potem so razprave o tem, kako velika naj bo stanovanjska skupnost, ali naj šteje 30.000 ali pa 5.000 prebivalcev, skorajda odveč. Vsekakor pa je že sedaj jasno, da bodo stanovanjske skupnosti v čisto industrijskem središču, kjer je zaposlena večina prebivalstva, tako žensk kot moških, manjše; v naseljih, kjer pa je prebivalstvo pomešano s kme-tovalci ali pa ni industrije, kjer bi se lahko zaposlile tudi ženske, bodo te vsaj v začetku večje.

V zakonu so določene naloge, ki jih bo lahko opravljala stanovanjska skupnost. Tu gre predvsem za skrb za otroke, za socialno ogrožene; stanovanjska skupnost bo organizirala servise, s katerimi bo pomagala zaposlenim članom družine, itd. Zakon dopušča, da bodo stanovanjske skupnosti v sporazumu z občino prevzemale tudi nekatere opravke, ki niso predvideni v zakonu. Tak dogovor lahko vključuje tudi denarna sredstva, ki bi bila potrebna za opravljanje takih nalog. V nobenem primeru pa stanovanjska skupnost ne bo mogla prevzemati upravnih poslov. Zakon dopušča, da lahko stanovanjske skupnosti organizirajo skupne ustanove in servise, če bi se izkazalo, da bi bile premalo donosne, če bi jih osnovale posamezne skupnosti. Osnutek zakona predvideva, da bodo občine predpisovale minimalne obveznosti za vse tiste dejavnosti, ki ne bodo ukvarjale z neposrednimi uslugami za družine (s pranjem, čiščenjem, bivanjem, krpanjem itd.) ali z družbeno prehrano. Vse take organizacije naj bi občine osnovala tako kot komunalne ustanove. Vsi drugi servisi, ki ne bodo nudili neposrednih uslug družinam, pa naj bi imeli po pravih listih obveznosti, kot vsaka druga gospodarska organizacija. Dalje, urejuje osnutek zakona tudi odnose med občino in stanovanjsko skupnostjo. Stanovanjska skupnost je družbeni organ, ki naj bi dopolnjeval dejavnost komunne na tistih področjih, kjer občina oziroma komunalne službe tega ne zmore. Seveda mora biti dejavnost stanovanjskih skupnosti vsključena z dejavnostjo občine. Zato načrt zakona zagotavlja stanovanjski skupnosti popolno samostojnost v mejah, ki bodo zagotovila potrebno enotnost pri opravljanju nalog. To sodelovanje bo v bistvu zagotovljeno že s tem, da bo občinski ljudski odbor oziroma pristojni svet prijel stalni vsake stano-vanjejske skupnosti. Mimo tega urejuje zakon tudi odnose med skupnostjo in hišni-mi sveti. Stanovanjska skupnost ne bo nek višji organ nad hišnimi sveti. Sicer bodo lahko sodelovali, toda hišni sveti bodo ostali povsem samostojni organi družbenega upravljanja. Zakon urejuje tudi materialna vprašanja stanovanjauj-skih skupnosti. O tem in o drugih zakonih pa v naših prihodnjih pregledih.

Cene na brežiškem trgu

Opaziti smo, da so cene zelenjav-ve in sadja na splošno zadovolj-ivo naših gospodinjstev nižje kakor julija. Trg je že več tednov bo-gato založen s sadjem in zelenjavo tako da je ponudba večja od povpraševanja. V prvih dneh av-gusta so se cene zibale približno takole: krompir 30-35 din, peter-šilj 120 din, ohrovt 30 din, zelje 20 din, česen 100 din. Sadje, ki ga je zlasti v zadnjih dneh mnogo na trgu, je imelo sle-deče cene: hruške 30-40 din, ja-boljka 20-30 din, slive 30 din, bre-skve 100 din. Na živinskem trgu je bilo v zad-njih tednih nekaj novosti. Na sej-mu v Kapelah pri Brežicah je bilo julija zaradi novih maksimalnih cen pri odkupu klavne živine po-sebno pri volih nekoliko manj kupljen kot običajno. Ker naku-povalci kilogram žive teže niso plačevali dražje kakor 125 din, kmetje pa so se vedno zahtevali staro ceno 165 din, volov sploh ni-šo prodali. Prodanih pa je bilo to-liko več krav, telet in juncev. Cene so se gibale od 90-140 din za kg žive teže. V primerjavi s cenami v Juliju je ta mesec nekoliko porasla cena debelih prašičev za zakol in in-dustrijsko predelavo, ki znaša za kg žive teže 200 din. Povpraševa-nje je bilo precejšnje. Na brežiškem sejmu je bilo prodanih okrog 80 odst. pripeljanih svinj. Na splošno je cena odkojem v primerjavi s cenam v Juliju, ko je bila povprečna cena za prašička okrog 4500 din, padla in znaša po-večeno 2600 din. Povpraševanja za prašiči ni veliko, prodanih je bilo le okoli 40%. Na sejmu 2. avgusta

je bilo povpraševanje nekoliko večje in je cena odkojem spet narasla na okoli 4500 din.

Na novomeškem živinskem trgu

V ponedeljek, 11. avgusta je bil novomeški živinski trg dobro za-ložen, zlasti v jutranjih urah. Pro-dajali so: jajca po 16 din, zelje do 40 din, fižol po 40 din, kg, paradiznik po 30 din, kg, paprike po 60 ali 70 din, kg, kumare po 20 din, kg, ohrovt po 89 din, kg, slive po 40 din, kg, hruške po 40 din, kg, jabolka po 40 din, kg, breskve po 80 din, kg. Razen tega so prodajali še raz-novrstna semena, rože, volnena oblačila, okrasne predmete, suho robč, lončarske izdelke in drva. Na sejmišču so pripeljali 778 prašičev, za katere so zahtevali od 3.000 do 21.000 din. Prodanih je bilo 697 repov. Kupecv s Hrva-škega tokrat ni bilo.

Huda prometna nesreča v Draščih

V nedeljo 3. avgusta je bila v Draščih gasilska veselica, na ka-teroto so s svojim tovornim avtomobilom prišli tudi štirje bratje Kaburji. Veselo razpoložena sta se malo pred pol osmo uro zvečer vracala z veselice 34-letni Jože in 15-letni Zlatko Kabur. Trilonski tovornjak je vozil Jože Kabur, ki ni imel šoferjskega izpita. Za takoj ob za-četku vožnje je avto zanašalo, ta-ko da so morali pred nevihtim in verjetno vinjenim vozačem mimo-ideci pabegniti s ceste v bližnje vinegrade. Na ostrem in dokaj strmem ovinku pod Drašči je Jožeta Ka-burja v hitri vožnji zaneslo čisto na levo. Prav v tem hipu je pravil-no po desni privzeli navzgor z mopedom metliški fotograf Josip

Fabjančič, ki je na zadnjem sede-žni peljal tudi svojega 11-letnega sina Vlada. Nesreči se ni dalo več izogniti in tovornjak je pregazil moped, vozač in njegov sin pa sta se znašla med kolesi. Srečnemu naključju se je zahvaliti, da ju ni kolesje čisto strlo, kajti sicer-tnjak je zavozil nad njima in se drugi strani ceste precej poško-kodavo ustavil ob škarpah. Medtem ko je mlajši Fabjančič odnesel lažje poškodbe, je očetu dvakrat zlomilo desno nogo, raz-trgalo levo peto in hkrati močno poškodovale glavo. Najbolj žalostno je, da sta oba Kaburja pustila ponesrečenca sre-dici ceste in sama peš begnila rez vinegrade, ker tudi njuno vozilo ni bilo več uporabno za vožnjo. Ponesrečenega Fabjančiča so takoj odnešli v novomeško bolni-šnico in ga operirali. Zadnje besede pri tej nesreči pa bo seveda imelo sodišče.

DOSLEJ SMO IZVOZILI ZA 50 MILIJARD

Navzlic otežkočenemu plasira-nju blaga in padcu cen na sve-tovnem trgu smo v prvih petih mesecih letošnjega leta izvozili na tuja tržišča blaga » vredno-sti 50 milijard in 420 milijone dinarjev.

PRODAMO 1.80 ha gozda

v bližini ceste od Trebnjega proti Mirni; gozd je zaračen z do-zoreletimi smrekami. Ponudbe pošljite na naslov: KZ Trebnje

Uprava za ceste LRS - Tehnična sekcija Novo mesto, Ljubljanska c 8

razpisuje na podlagi člena 156 Uredbe o izvrševanju proračunov in po računovodstvenem poslovanju organov in zavodov (Uradni list FLJR št. 35/55)

USTNO LICITACIJO

dne 25. avgusta 1958 ob 8. uri na sedežu Tehnične sekcije v Novem mestu. Prodani bodo sledeči izrabljeni predmeti: tovorni avtomobil znamke »Austin« 4 t razni deli tovornega avtomobila znamke »ZIS« 3 t poltovorni avtomobil znamke »Fiat« 0,3 t motorno kolo znamke DKW 200 cm možko dvokolo znamke »Partizan« 4 zakovna kladiva stabilni 1-cilindrski dizel motor. »Deutz« 8 KS. Naštete predmete ni interesenti lahko ogledajo vsak dan od 7. do 14. ure. K nakupu vabimo interese obih sektorjev.

DOLENJSKO KMETIJSTVO

DOBRE PRIPRAVE

»SLOVENSKA VAS POD KAPITALISTIČNIM JARMOM«

Oglasili smo se na okrajni zadrugi zvezi pri predsedniku Viktorju Zupančiču in agronomu ing. Janezu Miklavcu. Povedala sta nam, kako uresničujemo naloge, ki so pred nami v zvezi z jesensko setvijo. Stanje je trenutno takole:

Vse občine so v glavnem imele posvete kmetijskim združenim in političnim organizacijam glede jesenske setve in pogodbenega sodelovanja. Zadruga so s pomočjo aktivistov SZDL in ZK razložile pomen dobrih priprav na letošnje setev in gospodarsko vrednost ukrepov, ki jih prinaša pogodbeno pridelovanje (koooperacija). Razpoloženje med pridelovalci je na splošno zelo dobro. V glavnem sprejemajo zadržani predloženi načrti, medtem ko ga bodo n. pr. v občini Brežice celo povečali. Tudi KZ v Črešnjevcu je seveda načrt že dosegla. Zadruga v Dol. Toplicah je prva v okra-

Veliko zanimanje za setev italijanskih sort pšenice - Občina Brežice je plan jesenske setve povečala - Lepi uspehi tudi v občinah Videm-Krško, Senovo, Straža-Toplice in Novo mesto - Zadnji rok za prijave semen, umetnih gnojil in strojne obdelave je 16. avgust!

Na naši vasi polgoma pozabljajo na težke čase, v katerih so živeli pred 20 ali 25 leti. Takrat je morala naša vas okušati vso težo kapitalističnega gospodarstva, ki do slovenskega malega kmeta ni imelo nobenega obzira, marveč si je prizadevalo čim več zaslužiti na njegov račun. Te razmere bi šle polagoma v pozabo, kajti novi časi, nove skrbi in nova prizadevanja bi jih nekako prekrila.

Toda v letih 1935 in 1936 je napisal pokojni inženir agronomije JANEZ MARENTIČ na temelju zbranega gradiva in podatkov o teh razmerah izčrpano razpravo, ki jo je naslovlil SLOVENSKA VAS POD KAPITALISTIČNIM JARMOM. V njej je v 27 poglavjih prikazal razmere na slovenski vasi in vse trpljenje slovenskega malega kmeta v kapitalističnem gospodarstvu. To knjigo je izdala založba »Kmečka knjiga« v Ljubljani in opremil jo je akademski slikar Ivo Šubič z izvrjnimi risbami. Na koncu je razpravi dodan še zadnji Marentičev članek: »Čigava je bila zemlja v Sloveniji za časa Jugoslavije«. Izčrpan uvod o knjigi sami in o njenem piscu je napisal ing. Jože Levstik. V knjigi je tudi objavljen članek Lada Kozarica »Nekaj o delu Partije med slovenskim kmečkim ljudstvom«.

Knjiga ima 176 strani in stane vezana v polplatno 880 dinarjev. Dobi se v knjigarnah in založbi v Ljubljani.

SREČANJE TRAKTORISTOV

29., 30. in 31. avgusta bo v Novem mestu republiško tekmovanje traktoristov v oranju, spretnosti vožnji in kratkem teoretičnem izpitu. Traktoristi se bodo pomerili v Srebrnicah in na Grmu. 29. avgusta popoldne bo 3. republiška konferenca traktoristov v Novem mestu; 30. avgusta bo ob 7. uri tekmovanje v Srebrnicah, ob 14. uri se srečajo mladi zadrugi na Grmu, zvečer pa bo družabna prireditev. 31. avgusta bo budnica v Nove mmetstu, po budnici medrepubliško tekmovanje mladincev z avtomobilske ceste v oranju, spretnosti vožnji in teoriji, ob 11. uri dopoldne povorka s stroji, ob 15. uri pa razdelitev nagrad.

V Srebrnicah bo zagotovljen prevoz z avtobusi. Priporočamo obisk zanimivih tekmovanj najboljših slovenskih traktoristov, zlasti pa vabimo na prireditve mlade zadrugiške iz vseh krajev Dolenjske!

Na tekmovanju bo sodelovalo približno 80 traktoristov. Pokroviteljstvo nad tekmovanjem so prevzeli Glavni odbor Ljudske tehnike Slovenije, OLO in OZZ Novo mesto.

Na republiškem tekmovanju konec tega meseca bo sestavljena ekipa najboljših slovenskih traktoristov, ki bodo nastopili 13. in 14. septembra na zveznem tekmovanju traktoristov na Trški gori pri Novem mestu. Zmagovalci na tekmovanju bodo dobili praktične in častne nagrade. Tudi na to pomembno tekmovanje opozarjamo vse naše bralce.

ju sporočila vse svoje potrebe po semenih, gnojilih in strojih. Posebno dobre vaše sestanke in posvetovanja s kmetovalci so organizirali v občinah Brežice, Videm-Krško in Senovo. Imamo pa tudi nekaj takih zadrug, kjer se šele »pogovarjajo« o jesenski setvi, nič pa še niso zbrali naročil in ne vedo, koliko žita bodo posejali po pogodbenem sodelovanju (KZ Hinje). V novomeški občini so organizirali zelo dobro posvetovanje z upravniki zadrug; oddelek za gospodarstvo skrbi za uresničitev sprejetih nalog.

DA NE BO PREPOZNO!

Točne številke o površinah in potrebe semen, umetnih gnojil in strojev so zbrali na posvetih poslovnih zvez, ki so bili v torku v Brežicah, včeraj v Novem mestu, danes pa je tak sestanek v Crnomlju. Tam, kjer podatkov še niso zbrali in oddali, obstaja nevarnost, da naršta jesenske setve ne bodo mogli uresničiti. Republiška poslovna zveza se bo pri konkretnih naročilih semen, gnojil in strojev opirala samo na površine, za katere bodo podpisane pogodbe o sodelovanju! Samo tiste zadruge, ki bodo imele za celotne površine sklenjene tudi pogodbe, lahko računajo na pomoč skupnosti pri razdeljevanju semen, umetnih gnojil in strojev. Zato opozarjamo zadrugo zamudnice, da morajo biti ti podatki najpozneje v soboto, 16. avgusta, na okrajni zadrugi zvezi!

Republiška poslovna zveza bo do konca septembra pravočasno zagotovila vse potrebno, da za jesensko setev ne bo zadržkov.

V Jurki vasi - vaški kolobar pšenice

Zanimanje za izredno visoke pridelke pšenice italijanskih sort je zadnje tedne sprožilo po vseh naših vaseh veliko pogovorov. »Če drugje lahko, zakaj pa mi ne bi? Saj ni naša zemlja nič slabša!« Take in podobne ugotovitve so kaj razveseljevale; kažejo, da le hočemo naprej. Tudi naši kmetijski zadruga v Straži so braji in čuli o rekordnih pridelkih žita v Sloveniji in drugod po državi. V Jurki vasi se je 5 posestnikov odločilo, da bodo za 2 in pol hektara pšenice uvedli vaški kolobar. O tem premišljajo tudi kmetje v Vavti vasi.

Prvoletni nasad hmelja v Crnomlju je že 14. julija presegel štino oporo. In kar je prav tako zanimivo: pol hektara novega hmeljišča je na bivšem steljniku, ki je bil enkrat preoran. Hmelj je prav na tej parceli najlepši! (Foto: Jože Škof)

Zlata roža v Beli krajini

Na Kmetijskem posestvu v Metliki je te dni zrasla do vrha štirinadestopna sušilnica hmelja. Splošno gradbeno podjetje »Pionir« jo je pričelo graditi konec maja, zdaj pa že vrh na vrhu smrečica in delavci hito za notrajnimi deli. Sušilnica mora namreč biti pripravljena, da v drugi polovici avgusta prične sušiti obrati hmelj. Sušilnico bodo prihodnji teden opremili s specialno pečjo, kurjeno na premog, in posebno tristo-kilsko dvigalo bo nosilo polne košare hmeljevih cvetov do posameznih nadstropij, v katerih bo krožil tople zrak in sušilo to dragoceno industrijsko rastlino. Delavci v sušilnici hito, kajti novozasajeni hmelj se po žilah vzpenja vedno više in njegovih cvetov — zlata roža, kot ji pravijo v Savinjski dolini — bodo sredi avgusta že zreli.

Na Kmetijskem posestvu v Mestnem logu smo poskušali uporabiti Justina Meha, ki že enajsto leto vodi to posestvo.

»Kajpak«, pravi tovarš Meh, »tudi v Beli krajini smo letos pričeli saditi hmelj. Glavna Zadruga zveza v Ljubljani je namreč sklenila znatno povečati hmeljske površine v Sloveniji, in sicer naj bi v dveh letih

narasle od sedanjih 2500 na 5000 hektarov. Opazili so namreč, da se je pričel hmelj v Savinjski dolini nekod izirojevati in zadnja leta ne dosega tistega pridelka kot prejšnje čase. Vrh tega je hmelj gospodarsko zelo donosna rastlina, ki nam lahko pri izvornu prinese lepo devize. Zato so poskušali po Sloveniji s novimi nasadi, med drugim tudi na Dolenjskem in v Beli krajini.

Tako so na primer v črnomljski občini letos zasadili približno 5 ha hmeljskih nasadov, pri nas v Metliki pa malo več, in sicer v Mestnem logu in na Ravnih njivah.

Saditi smo pričeli, razmeroma pozno, ker je bilo treba prej postaviti drogove in napraviti žičnico. To delo, ki smo ga bili opravili sami, pa se je nekoliko zavleklo, ker takrat ni bilo dovolj delovne sile.

»Od kje ste dobili hmeljeve sadike?«

»Iz Zalca v Savinjski dolini. V Metliki je prišlo tež 30.000 hmeljevih ključev tipa Goiding in te smo konec aprila in v začetku maja pričela saditi v zemljo.

Hmelj potrebuje globoko, vlažno zemljo. V Mestnem logu ob Kolpi je teren za to rastlino kar ugoden, medtem ko je zemlja v Ravnih njivah bolj suha. No, sicer pa je letos na splošno zelo suho in vroče poletje in bo kljub pozni saditvi hmelj prej dozorel, kot smo mislili.

»Kaj pa okopavanje in drugo?«

»Okopavanje je seveda strojno. Opravljamo ga s posebnim traktorjem, pri katerem se kolega poljubno zožijo. Prav tako je tudi škropljenje strojno. Velika nadloga za hmelj je predvsem rdeči pajek.

»Koliko pridelka upate spraviti letos?«

Najprej je treba vedeti, da hmelj popolnoma dozori šele tretje leto. Po načrtih je predvideno, naj bi hektar hmeljskih nasadov prvo leto vrge 100 do 140 kg hmelja, drugo leto 400 do 500 kg, tretje pa 1000 do 1200 kg ali celo več. Upamo, da bomo te norme dosegli. Točno pa vam bomo lahko povedali, ko bo hmelj obran in posušen. Tudi mene končni rezultat močno zanima.

»Torej bo sušilnica do obratovanja hmelja gotova?«

»Bo, saj se je gradbeno podjetje »Pionir« močno potrudilo. Vsa notranjina sušilnica bo izgotovljena in opremljena do 15. avgusta. Ker je sedaj to prva sušilnica hmelja v Beli krajini, bomo v njej sušili tudi hmelj, ki ga bodo pridelali v črnomljski občini.

»Kam boste pošljali posušene hmelj?«

»V center slovenskega hmeljarstva — v Zalec. Od tam naprej bodo oni poskrbeli zanj. Naša skrb tu v Beli krajini pa je predvsem, da prihodnje pomlad povečamo hmeljske površine in s pravilnim gnojenjem in obdelavo dosežemo čim višje hektarske donose in s tem višji dohodek. To pa je velik želja nas vseh.

Ing F. Darovec

Zdravstveno zavarovanje za kmečko prebivalstvo

Uvedba zdravstvenega zavarovanja kmečkega prebivalstva je samo še vprašanje časa. Zdej sestavljajo končno besedilo osnutka zakona o tem vprašanju, da bi lahko čimprej začeli uveljavljati zdravstveno zavarovanje te vrste.

Zdravstvene zaščite je zdaj deležnih pri nas nekaj nad 7 milijonov prebivalcev, medtem ko jih je večina nezavarovanih. Obstoj teh dveh kategorij ljudi povzroča precejšnje težave pri uresničevanju enotne zdravstvene politike, zlasti še pri širokih preventivnih zdravstvenih ukrepih.

DEL KMETOV JE ZDRAVSTVENO ŽE ZAŠČITEN

Toda podatki o številu zavarovancev ne nudijo stvarne slike stanja zdravstvene zaščite pri nas. Trideset najhujših bolezni (rak, TBC, levkemija, malarija, nekatere kožne in druge nalezljive bolezni itd.) zdravijo brezplačno v breme skupnosti. Prav tako imajo žene kmetovalcev pravico do brezplačnega poroda. V okviru splošne zaščite zdravljenja otrok do treh let ni treba plačati, kar velja tudi za šolarje itd.

Revniki kmetovalci, ki nimajo sredstev za zdravljenje, lahko brezplačno obiskujejo zdravstvene ustanove, tudi kadar zbole za drugimi boleznimi, ne samo za nalezljivimi. Izdatke te vrste krijejo ljudski odbori, ki se s tem često znajdejo v položaju dolžnikov zdravstvenih ustanov. Število zdravstvenih nezavarovanih kmetovalcev je tako dejansko manjše kot je videti na prvi pogled.

Da bi se izognili različnemu obravnavanju posameznih skupin prebivalstva glede zdravstvenega zavarovanja, predvideva osnutek zakona za vse kmetovalce uvedbo osnovne in razširjene zdravstvene zaščite.

Osnovna zdravstvena zaščita bo predvidoma obsegala zdravniški pregled in zdravljenje v zdravstvenih ustanovah, dajanje zdravil in samostojnega materiala, zobotehnično pomoč itd. Razširjeno zaščito bodo uvedli v občinah, ki imajo zadostno

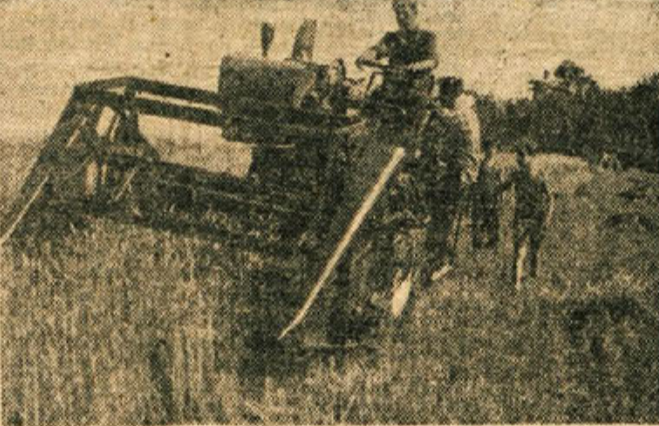
števílo zdravstvenih ustanov in nameščenecv za zagotovitev predvidenega programa, obseg vrste zdravstvenih uslug pa bodo določili s posebnimi odloki.

Finančna sredstva za zdravstveno zavarovanje kmetovalcev bodo zagotovljena z obveznim prispevkom zainteresiranih v sklade zdravstvenega zavarovanja. Ta prispevek bodo določevali na podlagi davka na dohodek.

V nekaterih delih dežele, kot na primer v dubrovniškem in splitskem okraju, so že uveljavili protostojno zdravstveno zavarovanje, in sicer v glavnem na načelih, ki jih predvideva tudi zakonski osnutek. Dosedanja praksa je obrodila pozitivne sadove.

Z uvedbo obveznega zavarovanja bomo, poudarjajo strokovnjaki, zboljšali tudi zdravstveno stanje na vasi. Nepopolna zdravstvena zaščita je poglaviti vzrok, da ne nazaduje smrtnost v Makedoniji, Bosni in Hercegovini, Crni gori ter na Kosmetu — na področjih, kjer je največ kmečkega prebivalstva. (V Srbiji, na Hrvatskem in v Sloveniji smrtnost nazaduje.) Mimo tega so ugotovili, da so stari delavci v tovarnah bolj zdravi kakor nova delovna sila, ki v glavnem prihaja iz vasi. Ta dejstva preprčiljivo govore, da je treba zdravstveno zavarovanje uveljaviti po vsej državi.

(Pres-servis)

Letos je domači kombajn tovarne »ZMAJ« v Zemunu, las' kmetijske proizvajalce zveze v Crnomlju, žel in mlati belokranjskim kmetom na veliko in vsesplošno zadovoljstvo. »Le še več takih strojev!« to je zdaj vroča želja vseh, ki so videli tega jeklenega pomočnika v poletni vročini na naših poljih (Foto: Jože Škof)

Vsem, ki bodo sejali italijansko pšenico

Uporaba dobrega semena ter izbira dobre sorte je le en ukrep v borbi za visoke pridelke, da pa bo dobro uspehe le, če bodo izvršeni tudi drugi ukrepi. Pridelovalce italijanskih pšenice je treba opozoriti na nekatere posebnosti, ki jih morajo upoštevati pri pripravi zemlje, gnojenju, setvi in pozneje pri negi posevka. Italijanske sorte so mnogo zahtevnejše in če tega ne bi upoštevali pri posejanem semenu, ne bi imeli žaželjenega uspeha.

Zemlja za pšenico naj bo srednje težka ali težka. Lahka, plitva ali zmočvirjena tla za pšenico niso primerena, prav tako ne močno kislita tla. Od kakovosti zemlje je odvisna tudi izbira sorte. Na najboljšo zemljo bomo sejali najbolj rodovitne sorte, kot so produktore in san pastore. Za lažjo in slabšo zemljo bomo izbrali manj zahtevne sorte, kot so elia, san marino, virgilio.

Za pšenico je ugodno, če jo sejemo na njivo, kjer je prej rastele rani ali srednje pozni krompir, zgodnja koruza, stročnice za zrnje, krmne okopavine in razne industrijske rastline. Izbetlišča so za pšenico manj primerena, zlasti če, če ni zemlja pravočasno dobro obdelana.

Posebnost italijanskih sort je, da zahtevajo globoko zrahljano zemljo. Pri nas po navadi preplitvo orjejo in bi morali narediti poglobitvi, kjer je možno. Napačno bi pa bilo, če bi ornice poglobili na en mah. To lahko storimo le tedaj, če med dosedanjim ornicem in spodnjo plastjo ni bistvene

razlike. Takih primerov pa je zelo malo. V večini primerov bomo ornico le delno poglobili, tako da bomo zemljo podrahljali do globine 40 cm, orali pa bomo le za kakih 2 do 5 cm globlje od dosedanje globine, seveda če to dovoljuje podtalje.

Pravilno je, da njivo zorjemo 10 do 14 dni pred setvijo, da se zemlja do setve primerno sesede. To moramo upoštevati tudi pri izbiri predhodne rastline. Če ne bi mogli orati pravočasno in bi se setev zakasnila in zemlja sesedla, bomo uporabili Cambridge (kembrič) valjar. Pri nas je še vedno v navadi, da orjemo in že sejemo, kar pa ni prav in bi morali to navado opustiti.

Za predsetveno oranje bo letos na razpolago posebna mešanica nitrofoskalka, ki bo vsebovala vse hranilne snovi, ki jih moramo dati v zemljo pred setvijo, in sicer 4 odstotke dušika, 24 odstotkov fosforne kisline in 20 odstotkov kalijevega oksida. Nitrofoskalk mora biti potrošen vsaj teden dni pred setvijo, da ne bo trpela kalijevost semena.

Potrebe po gnojilih so v različnih zemljah različne, zato ni mogoče dati splošnega recepta za gnojenje. Za orientacijo navajam približne količine gnojil, ki jih je treba uporabiti za dosego srednjih in visokih pridelkov, pri čemer se upošteva, da so tla povprečna, agrotehniška, dobra, uporaba primerne sorte in najugodnejši sklop rasti.

Za pridelke okoli 35 do 40 q/ha zrna 500 kg/ha nitrofoskalka 4:24:20 — dve tretjini zaorati, eno tretjino zabranati, 75 kg/ha kalijevega nitrata preko zime, 50 kg/ha kalijevega nitrata preko zime, 75 kg/ha kalijevega nitrata preko zime in 100 kg/ha apnenomajevnega solitra ob kolenčenju. Za pridelke približno 50 do 60 q/ha zrna je potrebno: 900 kg/ha nitrofoskalka 4:24:20 — dve tretjini zaorati, eno tretjino zabranati ter dvakrat po 75 kg/ha in enkrat 100 kg/ha kalijevega nitrata preko zime, ter 175 kg/ha apnenomajevnega solitra ob kolenčenju. Glede na čas setve ločimo tri skupine sort: 1. sorte, ki jih sejemo od 5. do 15. oktobra so: bavarka, virgilio, U. 1. 2. sorte, ki jih sejemo od 10. do 20. oktobra so: san pastore, san marino, produktore, 3. sorte, ki jih sejemo najpozneje od 15. do 25. oktobra so: salto in elia. Količina semena, ki ga potrebujemo na hektar, je odvisna od kakovosti semena ter od sorte. Slabo kalijeva ali zrnatega semena potrebujemo večje količine. Večina visokoproduktivnih sort zahteva gostejšo setev. Te sorte se tudi slabše obračajo. Glede na količino semena, ki ga potrebujemo na hektar, lahko dobimo italijanske sorte na več skupin: prva

skupina s sorto produktore prenese zelo gost sklop 500 do 550 zrn na kvadratni meter in sejemo na hektar 220 do 240 kg semena; druga skupina s sortama salto in san pastore prenese srednje gost sklop 450 do 500 zrn na kvadratni meter in zahteva na hektar 200 do 220 kg semena; tretja skupina s sorto elia prenese redkejši sklop 400 do 450 zrn na kvadratni meter in zahteva 170 do 190 kg semena na hektar; četrta skupina s sortami U. 1., san marino, virgilio, bavarka pa zahtevajo najredkejši sklop 350 do 400 zrn na kvadratni meter in potrebujemo na hektar 160 do 170 kg semena.

Omenjene se sorte, ki pridejo v poštev v našem okraju. Če se setev zakasni, je treba za vsak dan zamude dodati še po 2 kg semena več.

Ročno setev mora zamenjati sejalnica. Pred setvijo se moramo odločiti ali bomo posevek okopavali ali ne. Ako ga bomo okopavali, moramo sejati v progah, da so vrste narazen 8 cm + 27 cm + 8 cm itd. Tako dobimo dve vrsti, ki sta narazen po 8 cm, od sedanjih pa po 27 cm.

Prek zime posevek dognodimo z dušičnimi gnojili. Po potrebi spomlad posevek povajamo. V proge sejan posevek enkrat ali dvakrat okopujemo z vprežnim okopalnikom ali z volfovimi orodjem. V ozke redi sejan posevek pa samo prebrnemo z mrežno ali lahko brano. Zapleveljene posevke moramo poškopiti s herbicidi.

Sorti salto in virgilio smo že letos pridelovali na precejšnjih površinah in ju naši kmetje že dobro poznajo. Letošnje jesen pa bomo razširili tri nove italijanske sorte: san pastore, san marino in elia. San pastore je precej odporna proti mrazu in rji, dobro odporna proti prisilni zoritvi, dobro obrodi tudi na srednjerodovinski zemlji. Je rana pšenica, golaica, visoka do 115 centimetrov. Elia je tudi golaica, primerna za tla srednje in slabše plodnosti. San marino je rana pšenica, srednje visoka, ki jo kaže širiti na slabših zemljah in v višjih legah.

Ta teden - prvi hmelj

Izredno ugodno vreme je omogočilo nadvse lepo rast hmelja zlasti v Beli krajini. V Metliki računajo, da ga bodo prihodnje dni prvič obrabili, medtem ko bo hmelj drugje na Dolenjskem dozorel čez kak teden. Dosedanje ugotovitve potrjujejo vsa pričakovanja strokovnjakov; tudi naša zemlja in podnebje bosta dajala hmelju odlične kakovosti!

Štirje stoletni jubileji

Spremembe v novomeških šolskih vodstvih

Uresničevanje šolske reforme prinaša tudi v Novem mestu več sprememb. Gimnazija in učiteljske boste poslej v stavbi sedanje popolne gimnazije, obe novi osemletki pa v prostorih osnovne šole. Vajenska šola obrtne stroke bo dobila učilnice v prostorih nad telovadnico osnovne šole, ki jo nadzidu-jejo. Se vedno pa bo ostalo vprašanje novega šol. poslopja v mestu seveda odprto.

Na zadnji seji je ObLO Novo mesto potrdil več sprememb v šolskih vodstvih. Ker je dosedanja ravnateljica učiteljska prof. Ema Musler podala ostavko, je bil za novega ravnatelja učiteljska imenovan prof. Milan Smerdu. Za vršilca dolžnosti upraviteljice I. osemletke je bila imenovana Marija Zam-lijer, za v. d. upravitelja II. osemletke pa Rudi Piletič, ki je učil doslej v Valodri pri Kopru. Za upravitelja osemletke v Mirni peči je bil imenovan Adalbert Božič, upraviteljica osemletke v Stopičah je Frančiška Novak, upraviteljica osemletke v Smarjetju pa Avgust Kraševc.

Ko je postalo staro šolsko poslopje premajhno, so l. 1907 sezidali v Prečni drugo večje šolsko poslopje s tremi učilnicami.

Veseli brežiških otrok

Globokem pri Rimskih Toplicah in se s ponosom vpisali v tamkajšnje spominsko knjigo.

Lepih počitniških dni se bodo še dolgo radi spominjali tako pionirji kot tudi njihovi vadi- telji.

Bogdan Borčić: ISTRSKI MOTIV — Obiščite umetniško razstavo v novomeški obrtni šoli!

jemkov na papirju tudi precejšnje prejemke v naturi (52 hlebov kruha po 3 krajcarje eden, 22 klobas po 3 krajcarje ena, 8 mernikov pšenice po katastrofi ceni mernik preračunano na 1 goldinar in dve četrtini krajcarja, 17 mernikov prosa, 40 mernikov aide in 20 veder vina). Prvi učitelj Peter Tavzes je prišel v Prečno iz Radeč z dekretom z dne 23. oktobra 1858. Imel je že 21 let šolske prakse v raznih krajih. V Prečni je bil najprej provizor učitelj, leta 1862 pa je dobil na svojo prošnjo definitivno namestitev kot učitelj, organist in cerkovnik. Vendar

Mirna peč je v konkordatki dobil predstavljalca težko službeno mesto, zlasti v moralnem pogledu. Imela je živahen cestni promet, ki je dal veliko zaslužka gostilnam. Jur- retič, ki je moral skrbeti za 4 sinove, je tam držal komaj 2 leti, nato pa je resigniral na učiteljsko službo in raje odšel spomladi 1860 za notarskega koncipienta v Ljubljico. Prizadeli so ga preveliki zaostanki v plači. Tudi njegov naslednik Emanuel Tomšič se tam ni dobro znašel. Bil je dober organist in pevec, šolo pa je pre- več zanemarjal. Ker je zaradi tega šolski obisk ob velikem številu šolobveznih otrok in ob veliki nevolji staršev nezadržno padel, se je pritožila proti njemu pri konzistoriju celo deželna vlada, da bi se napravili hitri ukrepi. Za to je Emanuel Tomšič leta 1868 podal ostavko na službo in škofijski konzistorij ga je odpustil. Za njim je prišel v Mirno peč kot učitelj organist in cerkovnik Anton Smrekar iz Dolenskih Toplic.

V dvonadstropnem šolskem poslopju, ki je imelo ob do- graditvi le eno učilnico, so sčasoma uredili iz stanovanjskih in kletnih prostorov še tri učilnice in vrh tega še eno najeli v gasilskem domu.

V PREČNI so odprli šolo z veliko slovesnostjo 6. novembra 1858 v novem šolskem poslopju, ki je imelo eno veliko učilnico in učiteljsko stanovanje s pritliklami. Tu je bilo razmeroma dobro službeno mesto. Učitelj je imel v užitek zelnik in poleg denarnih pre-

Za 450 milijonov sveč

Na vrhu Empire State Building v New Yorku (najvišje zgradbe na svetu) je postavljen žarnet, čigar svetloba se vidi na zemlji iz daljave 125 km, iz zraka pa celo iz daljave 500 km.

V MIRNI PEČI so začeli pripravljati šolo že leta 1856, ko je bil organist Franc Hribernik poslan v Prezid za učitelja. Določili so učiteljsko, organistovsko in cerkovniško plačo, ki je kljub obsebnosti županije presegla trikratni minimum le za dobre 3 goldinarje. Ako bi bil učitelj nameščen že jeseni 1856, bi stanoval v mežnarji, počeval pa v zas- silnem lokalu, ki bi sprejel približno 30 otrok. Šolsko poslopje so začeli zidati spomladi 1857. Novembra istega leta je bilo že dograjeno in tudi opremljeno. Škofijski konzistorij je napisal namestitveni dekret 7. decembra in ga poslal na Bloke učitelju Matevžu Juratiču, ki je prošil za pre- mestitve bliže h glavni šoli. Premestitev v Mirno peč je rad sprejel. Na novem službenem mestu je začel s poukom kot provizor učitelj leta 1858.

Da bi pred otvoritvijo redne šole v Mirni peči obstajala za- silna šola, v kateri so učili duhovniki — kakor piše šolska kronika — ni v listinah nika- ke opore.

elektrifikacijo občine v prihod- nih dveh letih. Do Velikega trna so potegnili daljnovod in zgra- dili transformatorsko postajo. Potegnili daljnovod do Gmajne pri Raki in zgradili transformatorsko postajo ter daljnovod Seslva do Kmetije transformatorska postaja je še v gradnji. Toliko v občini Videm-Krško.

Razen tega napeljujejo dalj- novod Brege — Vihre — Mrševce in gradimo trafostajo. Tako se za nizkonapetostno omrežje že vse potrebno pripravili, drogovci že stojijo, zmanjkalo pa je sredstev za žico. Mislim, da bi bilo treba ljudem tam pomagati. Nizko na- petostno omrežje in hišne pri- ključke delamo na Ljubni v Kremenu in zgornji Vrhniki vasi. Tudi tu bo končno zasvetila elek- trična luč.

KMETIJE SAMI PRECEJ POMAĞAJO

Kmetje povsod z velikim ve- seljem pomagajo pri elektrifi- kaciji. Odbori živalske delav- ske skupine pomagajo pri tešakih delih, dajejo lesene drogeve in po svojih močeh finančno pri- spevajo. Delno najemajo srednje- ročna posojila, ki jih posreduje občina Videm-Krško.

Naš kolektiv šteje 120 ljudi, od tega je 85 terenskih delavcev; to so monterji, soferji, kvalificirani delavci in delavnici in ostali pol- kvalificirani delavci. Imamo samo eno delavnico. Gradimo novo pravno poslopje na Vidmu, v spodnjih prostorih nameravamo urediti delavnico. Ker nam zmanj- kuje sredstev, iščemo posojilo in imamo pri tem velike težave.

Upravljamo 270 km daljnovodov z napetostjo 20.000 voltov in 940 kilometrov nizkonapetostnega omrežja. Za redno dotok električne energije skrbi 87 transformator- skih postaj na našem območju. Z električno energijo oskrbujemo 15.290 odjemalcev.

Letos smo potegnili 16 km 20.000 voltov novih daljnovodov, približno 40 km nizko napetostnega omrežja in zgradili ali še gradimo 9 transformatorskih postaj.

Vzdrževanje tako velikega omrežja je naporno, posebno če upoštevamo vse težave, ki smo jih že omenili. Odjemalci pa želimo povedati, da se trudimo in do skrajnosti naperjamo v želji, da bi jim dobavili električno energijo kolikor je le mogoče ka- kovostno in brez motenj!

Kolektivno podjetje »Elektro Videm-Krško« želimo pri tem napornem in odgovornem delu tudi v bodoče kar največ uspe- hov!

Marjan Gazvoda, 2. e. razred: POLIFEM — Obiščite razstavo risb v novomeški gimnaziji!

Daljnovod visoke napetosti postavljaajo s pomočjo posebnih vrvi

Elektrike ni...

OBISK V KOLEKTIVU »ELEKTRO« Videm-Krško

Slepeči bliski razsvetljeajo kakor ognjene kače večerno nebo. Poletna nevihta z močnim pljuskom zaliva okna, hiše in drevje. Poletni deževnice po cestah in poteh odnašajo s seboj droban pesek. Ljudje stojijo pri oknih in z mešanimi občutki opazujejo igro razbesnelih naravnih sil. Nenadoma slepeč blisk. Za droben delček sekunde je vse svetilo kakor podnevi, nato oglušujoč grom in popolna tema... spoznanje: elektrike ni! prešne ljudi. Nato se pridružijo vprašanja: zakaj ni elektrike? Ja, kaj res ne morejo takoj popraviti take uboge napake? Človek plačuje vsak mesec, pa še od vsega skupaj ni nič! Kdaj bo enkrat pri nas vpeljan red! in podobno...

Res, ni prijetno sedeti zvečer v temi doma, posebno kadar je neurje. Zlohotna vprašanja in jeza pa niso niti potrebna niti umestna! Pomislite takrat na mon- terje in delavce podjetja Elektro v največjem navihu se po blatu med bliskom in gromom plazijo od droga do droga, od ene trans- formatorske postaje do druge. Zakaj? Zato, da bi našli napako in jo popravili. Zato, da bi spet zasvetila luč. Zato, da bi nehali godrnjati vi, ki ste sicer res brez luči, na vsaj doma na suhem! Res, masekateri zlohotna misel, opazka in vprašanje, vse bi izo- stalo, če bi takrat pomislili na monterje.

Tovariš Gregorič pri Elektro Videm-Krško nam je tako razlo- žil, delo in težave s katerimi se bori:

»Potrošnja električne energije je zadnja leta, predvsem v gos- podinjstvu, močno narasla. To pomeni dvig življenjske ravni saj se Slovenija že bliža srednje- evropskemu povprečju glede po- trošnje električnega toka. Za nas pa je ta porast žal zelo težavno vprašanje. Zakaj? Zato, ker je po- rast potrošnje hitrejši kot gradnja novih naprav, ki so pogoj za kakovostno dobavo našim odjemal- cem! Da bi jim lahko v dobavi električne energije v vsem ustreg- li, bomo morali povečati zmogljivi- vst električnih naprav (daljnovod- ni in zgraditi obsežna mre- že transformatorskih postaj).

Največje težave imamo z do- bavo električne energije predvsem v mestih in industrijskih krajih v spodnjem Posavju. Kakovostno dobavo dosegaemo le počasi, ker so naša amortizacijska sredstva

NOV DALJNOVOD BRESTANICA-NOVO MESTO

Veliko težavo predstavlja tudi dejstvo, da je novomeško in na- še področje vezano na dobavo iz enega daljnovoda. Najvažnejša skupna naloga Elektro Novo me- sto in našega podjetja je potegniti nov 33.000 voltni daljnovod od Brestanice do Novega mesta. Daljnovod nameravamo gradbeno obdelati, to pomeni, zgraditi ga nameravamo tako, da bi bili kaso- je brez večjih del mogoče pre- hod na 110.000 voltno napeljavo. To vprašanje, ki je za Dolensko zelo kritično, so odlašali iz leta v leto kot manjvažno, zdaj se je pa tako zaostrojilo, da ga moramo za vsako ceno do konca leta 1959 rešiti. Dolenski ne more več prejemati elektroenergije preko daljnovoda, ki obtem napaja tu- di Spodnje Posavje. Obstoječi daljnovod je s tem preobremenjen, nastajajo razne motnje, raz- cen tega pa je v primeru okvar preveliko območje brez električ- ne energije. To seveda zvišuje gospodarsko škodo. Omenjene naloge bomo morali uresničiti, da bi odpravili dosedanje težkocve v dobavi.

Letos gradimo predvsem trans- formatorske postaje. Skušali bo- mo priklopiti novo transformator- sko postajo Krško ter dve v Brezicah, tri v Senovem in dve v Vidmu-Krškem. V občini Videm- Krško je zaključen visokonapetostni del elektrifikacije. Zgra- jeni so potrebni daljnovodi in transformatorske postaje ter s tem ustvarjeni pogoji za popolno

SOLSTVO OBVESTILO VAJENCEM

Upraviteljstvo Vajenske šole raznih strok v Novem mestu spo- roča za začetek šolskega leta 1958-59 sledeče:

- 1. Vsi tisti, ki iz tehničnih razlo- gov niso dovršili 8 razredov osnov- ne šole, oziroma 2. razreda gi- mnazije ter za nekatero stroko 7 razredov osnovne šole oziroma 3. razrede gimnazije, bodo imeli prijavljeno znanja iz slovenskega jezika in računstva dne 26. avgusta in 27. avgusta ob 7. uri zjutraj.
- 2. Preizkušnji znanja morajo pr- nemesti s seboj zadnje šolsko spričevalo in dovoljenje sveta za šolstvo, prosveto in kulturo OLO Novo mesto.
- 3. Popravni izpiti za vse razrede bodo dne 28. in 29. avgusta. Vsi, ki imajo popravne izpite, naj pridejo 28. avgusta ob 7. uri zjutraj v šolo, kjer bodo dobili popravni razpored izpitov. S seboj naj prinesejo zadnje šolsko spričevalo.
- 4. Zaključni izpiti jesenskega roka bodo dne 31. avgusta ter 1. in 2. septembra.
- 5. Vsi tisti, ki bodo delali zaključ- ni izpit jesenskega roka, naj se javijo 31. 8. ob 7. uri zjutraj v šolskih prostorih, kjer bodo do- bili podroben program izpitov. S

Kmetijsko gospodinjstva šola Mala Loka

Kmetijska šola za dekleta na Mali Loki razpisuje vpis za šolsko leto 1958-59. Pogoji za sprejem so: dovoljena osemletka ali nedo- vrščena osemletka s sprejemnim izpitom iz slovensčine in račun- stva, starost naj 16 let. Nekoliko- vno prošnjo je treba vložiti na upravo šole, kateri je treba pri- ložiti izpisek iz rojstne matične knjige, zadnje šolsko spričevalo, zdravstveno spričevalo, potrdilo o plačevanju vzdrževalnine. Prošnja je treba vložiti najkasneje do 29. avgusta 1958. Mesecna vzdrževal- nina je 4.500 din.

Razpis Višje šole za telesno vzgojo

Uprava Višje šole za telesno vzgojo v Ljubljani razpisuje

NATECAJ: Sprejemna komisija bo predla- gala sprejem na šolo na podlagi splošne ocene kandidatove zmo- glosti.

Uprava višje šole za telesno vzgojo prosi vse kandidate in kandidatnje, ki se nameravajo vpisati, da se takoj javijo z dopisnico upravi šole Ljubljana, Tabor 13.

Izpiti na novomeški gimnaziji

V jesenskem roku bodo poprav- ni izpiti na gimnaziji v Novem mestu od 25. avgusta dalje. Za vse prve razrede gimnazije (a, b, c, d, e, f) 25. avgusta, za druge raz- rede (2 a, 2 b, 2 d) 26. avgusta, za vse tretje razrede (3 a, 3 b, 3 c, 3 d) 27. avgusta, 2. c ima popravne iz- pite 28. avgusta. Vsak dan se bodo izpiti pričeli ob osmih zjutraj.

3. a razred ima izpite 27. avgusta, 3. b razred pa 28. avgusta.

Sprejemni izpiti in maturata se bodo pričeli 29. avgusta ob 8. uri.

ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO ☆ ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO

Prehrana v starosti

Ko so ljudje starejši, se že z nekim prirodnim čutom varujejo prekomernih telesnih naporov, prav tako pa tudi preobline in pretežke hrane. Razumljivo je, da so med ljudmi tudi izjeme, ki mislijo, da še prav toliko zmorejo kot v mladih letih. Znanstveno pa je ugotovljeno, da se s starostjo pojavljajo raz- lične spremembe v telesu, kar človek nekako instinktivno čuti in že sam izvaja različne zaščit- ne ukrepe. Te spremembe, ki se s starostjo pojavljajo, vplivajo tudi na prehrano. Pri starih lju- deh se spremeni količinska za- hitva po raznih hranilnih snoveh.

Prva taka sprememba ali za- hitva glede hrane je v tem, da zdravniki starih ljudem ne pri- poročajo samo treh obrokov hrane, temveč so nujne vmesne malice, in to dopolne in po- polne. Samo trije obroki, ki so zato izdatnejši, preveč obreme- nje organe, ki so v starosti že tudi manj sposobni za svoje de- lo. Preobilica zaužite hrane jih preobremenjuje in povzroča prebavne težave.

Druga sprememba glede hrane v starosti je količinska. Ne samo, da se spreminja potreba po različnih hranilnih snoveh, zmanjšuje se na splošno tudi količina. Star človek potrebuje količinsko manj hrane kot pa mlad.

Zato pa mora biti hrana še skrbneje sestavljena kot v mladih letih.

Količinske zahteve po maščo- bi, ogljikovih hidratih (sladkorju in škrobnatih živilih) postaja bolj manjše, narašča pa potreba po beljakovinah, zaščitnih snoveh (rudninskih soleh in vita- minih) in pa po tekočinah. Te spremembe zahteve po sestavi hrane imajo različne vzroke.

Beljakovine, ki jih s hrano uživamo, mora telo najprej v prebavnih organih razgraditi, da jih lahko docela izkoristi. Prebavni organi starejšega člo- veka niso več v taki meri spo- sobni za to presnovno razgra- dno beljakovin kot v mlajših le- tih. Nekaj beljakovin ostane ne- izkoriščenih. Da to izgubo iz- ravna, potrebuje star človek več beljakovin. V mladih letih za- dostuje 1 gram beljakovin na 1 kilogram telesne teže dnevno, pri starem človeku pa se zviša na 1,2 grama, to je za petino, 45% beljakovin pa mora biti živalskega izvora.

Pogosto ugotavljajo zdravniki, da ima prav pomankanje belja- kovin pri starih ljudeh za po- sledico malokrvnosti in druge težave. Ker telo ne dobi dovolj beljakovinskih snovi, ki so po- trebne za tvorjenje krvi in fer- mentov, se tudi telesne celice ne obnavljajo nemoteno.

Vse vrste beljakovin pa za starega človeka niso enako pri- merne. Najbolj je priporočljiva beljakovina, ki jo vsebuje mleko in mlečni izdelki, ker je lahko prebavljiva. Z mlekom pa dobi

človek še rudninske snovi, kot sta kalcij in fosfor ter vitamine. Lahko prebavna in staremu člo- veku ustreza beljakovina je tudi v ribah. Ribe naj bodo ne- mastnih vrst, ker je tudi potre- ba po maščobah pri starih lju- deh za četrtino ali petino manj- ša. Tudi pri ostalem mesu je treba skrbeti, da izbiramo ne- mastne vrste in tudi nemastne kose.

Zmanjšano uživanje maščob v starosti pripravljajo zdravniki zato, ker prebavni organi ma- ščobo presnavljajo. Maščoba po- spešuje tudi spopnežje žil, pre- obremenjuje srce in tudi druge organe. Staremu človeku zado- stuje dnevno 3—4 dkg maščobe in to lahko prebavnih, kot sta olje in surovo maslo.

Prebavni organi starega člo- veka pa še vedno dobro prebav- ljajo ogljikove hidrate in jih docela izkoriščajo. Ker pa te vrste živila (sladkorji, škrobnata živila) človeka tudi reče, naj jih star človek ne uživa preveč. Pri izbiri živil te vrste se odlo- čamo predvsem za taka, ki vse- bujejo tudi zaščitne snovi, to je vitaminske in rudninske snovi (ovseni kosmiči, kaša, črn kruh itd.).

Zaradi opisanih sprememb in omejitve v hrani pa je nevar- nost, da uživajo stari ljudje pre- malo vitaminov in rudninskih snovi. Zato moramo skrbeti, da dnevno dobivajo eno in drugo. Če so slabih zob, potem jim nu-

dimo sadje naribano ali v sve- žih sadnih sokovih. Zelenjavo pa pripravimo sesekljano in ne sa- mo kuhano, temveč tudi surovo.

V začetku članka smo že ugo- tovili, da je staremu človeku potrebne več tekočin, in sicer jih mora dobiti dnevno okrog 2 litra. To potrebo krijemo z juhami, sokovi itd. Najmanj pol litra tekočin pa bi morali po- kriti z mlekom.

Razen tega, da hrano za stare ljudi pravilno sestavljamo, pa moramo skrbeti tudi za to, da jo pripravljamo na najrazno- vrstnejše načine, skrbno skuha- mo in ponudimo z veliko lju- beznijo in pozornostjo.

(Iz Sodobnega gospodinjstva)

POSKUSITE!

JAJCA S PARADIZNIKI IN PAPRIKO

Tri očiščene paprike zre- žemo na tanke rezance. Prav tako tudi dva para- diznika in pol čebule. Čebu- lo zarumenimo na dohri žlici masti ali olja, doda- mo najprej papriko, jo pre- prežamo, nato pa doda- mo še paradiznik in praži- mo, da se voda posuši in izstopi mast. Tedaj jed so- limo, zlijemo nanjo 2 do 3 razvržljana in osoljena jajca in jih pustimo, da zakrijejo.

GOLAZ IZ STROČJEGA FIZOLA

1 kg stročjega fizola, 1 kg krompirja, 6 dkg masti (za- seke) ali 3 dkg masti in 3 dkg suhe slanice, 2 čebu- li, 4 paradiznike, žlička slane paprike, sol.

Na masti ali slanini za- rumenimo sesekljano če- bulo, dodamo posebej v slani vodi na pol kuhani fi- zol in na kocke zrezan krompir in solimo. Zlijemo s fiziološko in kuhamo, da je krompir mehak. Te- daj primešamo zmečan paradiznik in sladko papri- ko in še malo pokuhamo. Ako dodamo jedi paradiz- nik s krompirjem vred ostane krompir zaradi kisl- ne trd.

H golaž damo na mizo krompir ali polento ter ze- leno solato.

DROBNI NASVETI

- Prava zmlata kava ohrani svojo aromo, če jo pomešamo s stolčenim sladkorjem.
- Jedilni kis shranjujmo v temnih steklenicah, ker svetlo- ba razkrajajoče vpliva nanj.
- Komarje preženemo iz stanovanja, če vsak dan za- gremo na žerjavici nekoliko zdrobljene kaife. Okna in vrata naj bodo po tem vsaj eno uro zaprta.
- Kruh se nam poleti dalj časa drži, če dodamo testu eno ali dve žlici kisa.
- Petrolej gori svetleje, če mu primešamo za nožovo ko- nico soli.
- Testu pri cvetenju vrška manj masti, če testu pridene- mo nekoliko ruma ali žganja.

Pol stoletja nespremenjeno

Naša lesna in pohištvena in- dustrija se modernizira, še vedno pa zaostaja za tovrstno industrijo naprednejših držav. Na raznih razstavah, veležev- nih in sejnih lahko vidimo okusno in moderno pohištvo, toda v prodaji ga ni ali pa ga je zelo težko dobiti.

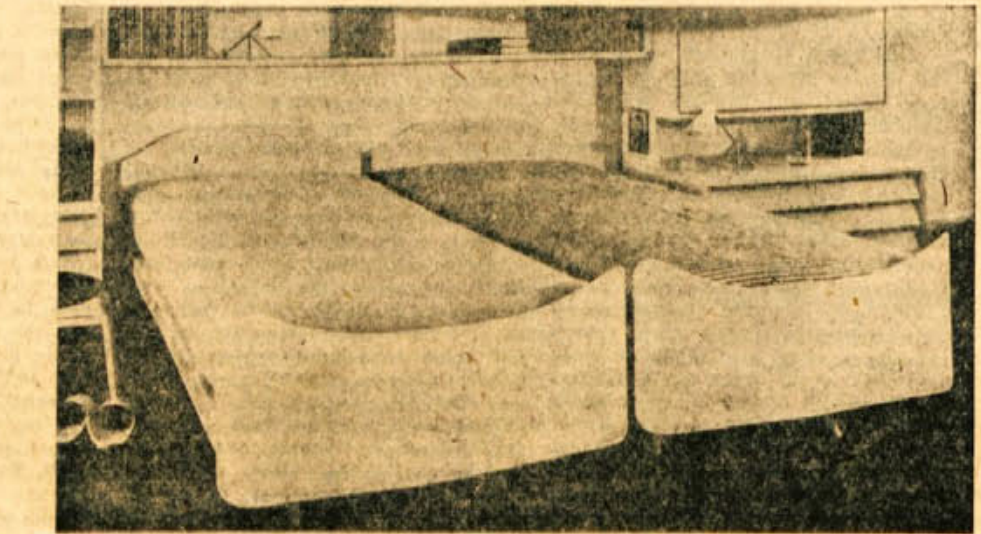
Pri »Lesnin« in »Lesu« v Ljubljani imajo kar lepo

logo dnevnih sob, tudi moder- nih, spalnice pa ni dobiti dru- ge kot take, ki so jo imeli že naši starši ali celo dedje. Ka- mor prideš, v vseh stanovanjih so enake omare in postelje, zlasti pa nočne omarice; soba od sobe se dostikrat razlikuje le po lesu in zavesah, pa še tu največkrat naletimo na ore- hovo korenino. To je sicer lep

in drag les, vendar je za spal- nice po mnenju strokovnjakov za notranjo opremo primernej- ši jesen ali javor, ki je svetel in naredi sobo bolj domačo in prijazno. Po novem tudi za- konski postelji ne stojita več druga poleg druge, temveč je vmes vsaj nekaj prostora. Obi- čajni tip nizkih nočnih omaric so zamenjale lične omarice, v katere res lahko nekaj spravi- mo. Za knjige je primerna polica nad vzglavjem, kot jo vidite na naši sliki.

Lesna industrija bi morala upoštevati tudi, da gradimo danes majhna stanovanja, v katerih je najmanj prostora namenjenega za spalnice. Če- mu torej prodajajo le spalnice z mizami, stoli ali celo fotelji, in ogromni psihami? Če ku- puješ narejeno pohištvo, moraš seveda vzeti vse, čeravno več, da tega ne boš potreboval.

Mislim, da bi se dosti kup- cev odločilo za moderno spal- nico, če bi jo bilo dobiti. Pri proizvajalcih in trgovcih mo- ramo doseči, da bo na trgu do- volj sodobnih spalnic, ki so nedvomno boljše, prijaznejše in bolj praktične od tistih, ki jih uporabljamo že pol stoletja.

Tokrat malo več o gasileih

To in ono iz občinske gasilske zveze občine Novo mesto

REZULTATI OCENJEVANJA. — Naša gasilska društva imajo vsako leto ocenjevanje, da se ugotovi napredek v delu in strokovnem usposabljanju. To ocenjevanje zajema splošno administrativni del, urejenost opreme v gasilskem domu, pripravnost gasilskega orodja za hiter odhod na požarišče, udeležbo članov pri vajah, redne taje, strokovnoteorično izpraševanje iz gasilske taktike (vsak član po 3 vprašanja), šolski trolejni napad, taktično mokro vajo, metanje cevi, nastop saniteja in vzgojo pionirjev. Športni del je tudi predviden, vendar je obvezen le za A in B kategorijo društev; društva C kategorije lahko tudi nastopijo, ni pa to steto v točkovanju.

Od 22 društev občinske zveze občine Novo mesto je bilo ocenjenih 18 društev. Društva Kozarjeval, kal, Novotek in Železnikar Novo mesto se niso prijavila za ocenjevanje, češ da so premalo pripravljena. Društvo Novo mesto je pa A kategorije in avtomatsko pride v okrajno ocenjevanje. Vsako društvo je lahko doseglo 695 točk s športnim delom, brez športnega dela pa 655 točk.

Najboljše rezultate so dosegla: PIGD Novoles (Novo mesto) 594 točk, PGD Stojčice 506, PGD Potovrh 456, PGD Prečna 432 in PIGD Pionir (Novo mesto) 427 točk.

Tako je PIGD Novoles postal prvak občinske gasilske zveze in se bo udeležilo okrajnega ocenjevanja.

Ocenjevanje je bilo dokaj strogo in zahtevno, kajti le tako moremo dobiti pravo sliko sposobnosti naših gasilcev. Strokovnotehnični svet občinske gasilske zveze je ocenjeva-

Novi taborniki v Metliki

Na mestnem kopalšču ob Kolpi so se v začetku tega meseca udeležili taborniki rodu »Savskih bratov« iz Radeč pri Zidanem mostu. Za 52 mladih tabornikov v starosti od 11 do 19 let in 5 članov vodstva so postavili dvanajst fotograf-sesercev in dve montažni hišici. Med sabo imajo tudi nekaj taborniškega naraščala — medvedkov in čebelic. Nekaterim, ki so navajeni domače mrazo Save, je kolpa skoraj pretopla, vendar je kljub temu ne morejo prehvatiti. Mladim tabornikom je všeč zlasti belokranjska gostoljubnost, saj jim oblast in ljudje radi prikažejo na pomoč, če je kje potrebno.

Ta skupina tabornikov bo ostala v Metliki do srede avgusta, ko bo prav tako iz Radeč prišla druga skupina rodu »Savskih bratov«.

Umrla je partizanska mama

Jena kot delegatka III. kongresa AFZ Slovenije leta 1948. Pri vsem tem delu ji ni bilo nikoli žal truda, saj je trdno upala na boljše življenje vseh čena-mater.

Vzgojila je 6 sinov in hčerk; vsi otroci so sodelovali v narodnoosvobodilni borbi in so še danes vneti borci za socializem. Trije sinovi služijo

Drobne novice iz občinske pisarne

Upravne odbore za Lekarno Novo mesto, Zdravstveni dom Novo mesto in Reševalno postajo Novo mesto so izvolili na seji ObLO Novo mesto 8. avgusta. Upravni odbor Lekarne šteje 5 članov, Zdravstvenega doma 9 članov in Reševalne postaje 7 članov.

Ustanovitev Srednje ekonomske šole Novo mesto je potrdil ObLO. Posebna komisija je že razdelila inventar in opremo dosežanja trgovske vaješke šole, ki se seli v Brežice in ga delno prejme novoustanovljena srednja ekonomska šola, delno pa odnese s seboj v Brežice Vajenska šola trgovske stroke. Za ravnatelj srednje ekonomske šole Novo mesto je imenovan ing. Karel Marr.

Iz Novega mesta se selita dve šoli. Vajenska šola trgovske stroke se seli v Brežice, dopolnilna šola za otroke padlih borcev pa iz Smihlave v Črnomelj. Vzrok za obe preselitvi je pomanjkanje šolskih in internatskih prostorov. V novih pogojih bosta obe šoli po preselitvi mnogo laže poslovali.

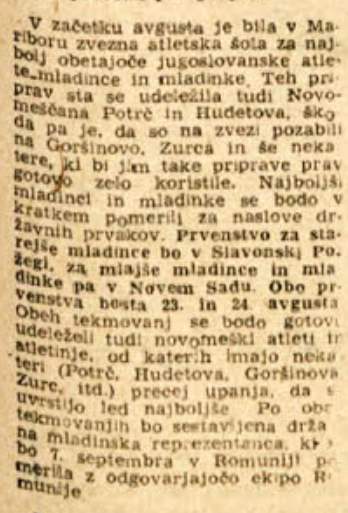
Novi vršilec dolžnosti direktorja Tapetništva in dekorativnega Novo mesto je Mihael Purber. Dosedanji direktor Jože Marolt je podal ostavko.

Kratke iz atletike

Miellli, smo da bomo tokrat še lahko posreželi z rezultati atletikov, ki so se kot člani republiške atletike reprezentance udeležili dvoboja z Madžarsko B v Budimpešti, žal pa do trenutka poročanja še nismo dobili rezultatov iz Budimpešte. Upamo, da so se vsi prav dobro odrezali, o njihovih rezultatih in dosežkih mestih pa bomo poročali prihodnje.

V začetku avgusta je bila v Mariboru zvezna atletska šola za najbolj obetajoče jugoslovanske atletice mladince in mladinke. Teh priprav sta se udeležila tudi Novomeščana Potrč in Hudetova, škoda pa je, da so na zvezi pozabili na Gorčinovo, Zureca in še nekatera, ki bi jim take priprave prav gotovo zelo koristile. Najboljši mladinci in mladinke se bodo v kratkem pomerili za naslove državnih prvakov. Prvenstvo za mlajše mladince bo v Sivovinski Potoki, za mlajše mladince in mladinke pa v Novej Sadi. Obe prvenstva bosta 23. in 24. avgusta. Obeh tekmovalcev se bodo gotovo udeležili tudi novomeški atletiki: Potrč, Hudetova, Gorčinova Zurec, itd. predetjo upanja, da s prvenstvom led najboljšo. Po obetavnostih bo sestavljena država mladinska reprezentanca, ki bo 7. septembra v Romuniji sodelovala z odgovarjajočo ekipo Romunije.

Za zaključek naj še omenimo, da je bil od 3. do 8. avgusta v Bledu tekmovalni turnir za mlajše mladince, katerega so se udeležili tri člani novomeškega Partizana: Pavič, Golar kot predavatelj in Bavdek kot član tekmovalne ekipe. Med tekmovalci sta dosegla najboljši

in Pucelj spadata med najboljša skakalca v višino v Jugoslaviji. Oba sta stalna člana republiške reprezentance.

je analiziral in ugotovil, da se je stanje znatno izboljšalo in je več gasilskih društev doseglo večji količin točk kakor lani.

STROKOVNI KADER. Strokovnotehnični svet je tudi ugotovil, da na podeželju primanjkuje strokovnega kadra. Članov je v občini nad tisoč, imajo pa le 16 častnikov, od tega je eden z 9 mesečno, dva pa z 3 mesečno gasilsko šolo. Ostali častniki pa so si pridobili čin s svojim večletnim službovanjem na vodilnem mestu v društvu. Podčastnikov ima občinska gasilska zveza 65 (polovico z enomesečno gasilsko šolo).

SKRB ZA STROKOVNO IZOBRAZBO. — Podeželskim društvom je treba nuditi pomoč s strokovnim predavanjem. Občinska gasilska zveza je že sestavila aktiv 10 gasilskih predavateljev, ki bodo v jesenskem in zimskem času hodili predavat članom gasilskih društev, da bodo čimbolj uspešno in avtomatsko pride v okrajno ocenjevanje. Vsako društvo je lahko doseglo 695 točk s športnim delom, brez športnega dela pa 655 točk.

Ludvik Medvešek - osemdesetletnik

»Prvih deset let gre po isti, potem pa vedno hitreje!« nam je v ponedeljek opoldne ves nasmejan in segav odgovoril tovariš Ludvik Medvešek, upokojenec in znan javni delavec med slovenskimi izseljenci v Ameriki, ko smo ga obiskali na domu pri hčerki Anici Hledetovi v Zabji vasi in mu v imenu bralcev Dolenjskega lista toplo voščilo vse najboljše za 80. rojstni dan. Rojen na Dobškem pri Senovem 11. avgusta 1878, je leta 1914 odšel prikratk v Ameriko, kjer se je kmalu po prihodu začel aktivno udeleževati v naprednih organizacijah naših izseljencev. 30 let je bil tajnik Slovenske narodne podporne jednote v Clevelandu, 10 let pa tudi tajnik Narodnega doma v tem velikem slovenskem mrtavljšču. Leta 1939 je prišel domov, a se je kmalu nato spet vrnil v Združene države odkoder je poleti 1948 znova odšel v rojstno domovino.

Človeku kot je Ludvik Medvešek ne bi prisodilo na prvi pogled za osimih križev, čeprav so ga leta po vsem prepremanju le upogbila. Se vedno je ves živahen in poln za-

John Lokar st. in Ludvik Medvešek, fotografirana v Pokojnici letos 29. junija.

novi družbe in še marsikaj. Vzdržuje stike z izseljenci in prenekateri ga v Zabji vasi tudi obišče. Posebno vesel je bil srečanja z Johnom Lokarjem st., ki živi zdaj v Pokojnici pri Radovni vasi in s katerim sta se zadnje čase že ponovno sestala. Vidite ju tudi na sliki, posneti letos 29. junija v Pokojnici. Tudi v soboto bo tovariš Ludvik Medvešek med izseljenci, ki se bodo selili v Nove mesto, saj bo srečal veliko dobrih prijateljev in znancev!

Ob lepem življenjskem jubileju mu želimo kot enemu prvih naročnikov in nastajajočih bralcev našega lista vse najboljše, predvsem pa zdravljenja in zadovoljstva v lepi senci življenja!

Jarek, ne cesta!

Tovariš urednik!

Ze več let opazujem občinsko cesto, ki vodi z Otočca proti Dol. Vrhu, Sred. Grčevju in Stravberku in moram reči, da je danes še prav tako kot je bila pred več leti. Vsak, ki po tej cesti vozi, je rečen, naj bo to voz z voznikom ali konji, najtje pa je voziti po njej z volji, ker zaradi ostrega kamejnja kmalu postanejo šepavi.

Pred nedavnim sem sam vozil z zapravljivkom in s pametnimi konji po tej cesti šteditnik. Kljub temu, da sem vozil počasi in sila previdno, se je voz prebrnil in je šteditnik zgrmel na tla. Lahko si mislite, kako mi je bilo težko spraviti ga nazaj na voz, sam ga sploh nisem mogel. Mislim tudi, da nisem edini, ki se mu je kaj takega na cest že pripetilo. Čemu se občinski odborniki z Otočca ne pobrigajo, da bi urešili tudi to cesto, da bi bila vsaj sposobna vožnje, čemur je namenjena? Pogovoriti bi se bilo treba z ljudmi in bi verjetno bili pripravljeni sami pomagati pri tem, nekaj pa bi morala dati občina.

Treba bi bilo samo malo dobre volje, zavzeti kramp in lopato, pa bi šlo!

Jože Dragan, Smarješke Toplice

V TEM TEDNU NABIRAMO:

- Cvet: jensenske rese (100 din), bele detelje (100 din), kamličice — samo cele glavice brez pecljev — (600 do 800 din).
 - Listi: beladone (150 din), breze (20 din), vijolice brez pecljev (140 din), ajbija (38 din), slezenovca (180 din), hribske rese (500 din), gozdne jagode (100 din), melise (140 din), šmarčnice brez pecljev (120 din).
 - Rastline: ptičji dresen — moravka (30 din), črnobina (70 din), gladšnica (30 din), hribske rese (250 din), vodne kreše (140 din), jetičnika (105 din), njivske mačke (110 din), koptinika s korenino — virh (65 din).
 - Korenine gozdnega korena (100 din), rezgata (110 din), balzrijana (280 din), habata — nrdilivi bezeg — (38 din).
 - Tubje česmišnovi korenin (45 din), krhliče (30 din).
- Nabiralec, pohihte z nabiranjem cveta jensenske rese! Ko porjavelo cvetje, se bo odup prenehala. Konec avgusta se bo prišlo nabiranje rastline vlate rozge in slediših plodov: šipek cel, šipek luščine, črne-ga trna, gloga, brinja in bega.

nico po ključ od mopeda, Predsednik okrajne gasilske zveze je to nepravilnost s tihim pristankom potrdil, dočim je bil poveljnik okrajne gasilske zveze drugih misli. Utrjevanju občinske gasilske zveze to vsekakor ni v prid.

NA ZBOROVANJE V PIRAN — Tehnični svet je sklenil, da bo 3. avgusta sklical na enodnevni seminar vse poveljnike, namestnike in deseterej PGD v občini zaradi enotnega poučevanja rednih vaj in zaradi raznih drugih gasilskih stvari.

Občinska gasilska zveza ima tudi v načrtu, da se udeleži gasilske manifestacije v Piranu, ki bo 9. in 10. avgusta. Gasilci občine Novo mesto se bodo udeležili tega gasilskega zborovanja v našem Primorju seveda le v manjšem številu, sprito finančnih težav. Naj se že sedaj zahvalimo za razumevanje podjetjem Novoles, Novotek in Pionir v Novej mestu, ki nam bodo na razpolago motorna vozila in tako pripomogli da se bomo tudi dolenjski gasilci udeležili pomembne manifestacije gasilstva v Piranu.

Stane Arko

Kedenski koledar

Cvetica, 14. avgusta — Demetru Petek, 15. avgusta — Marija, Sobota, 16. avgusta — Rok, Nedelja, 17. avgusta — Radogoj, Ponedeljek, 18. avgusta — Helena, Torek, 19. avgusta — Ljudvit, Sreda, 20. avgusta — Samuel.

KINO

NOVO MESTO: od 16. do 19. 8. ameriški barvni filmski seriji »POP CIRA IN POP SPIRA«. 20. 8. ameriški barvni film »PREKINJENA MELODIJA«. Od 20. do 21. 8. ameriški barvni film »NOCIO MOSE PELLERINI«.

DOM JLA — NOVO MESTO: od 15. do 17. 8. ameriški barvni film »VZHOĐNO OD RAJA«. 18. in 20. 8. ameriški film »VZHOĐNO-ZAPADNA STRAN«.

METLIKA: 16. in 17. 8. jugoslov. barvni film »POP CIRA IN POP SPIRA«. 20. 8. ameriški barvni film »NEUMNI VZPON«.

KOSTANJEVICA: 17. 8. ameriški barvni film »UJETNIK DVORCA ZENDE«. 20. 8. ameriški film »PLAMEN OPOLDNE«.

TREBNJE: 18. in 17. 8. ruski barvni film »MEHIKANEK«. Predstava v nedeljo ob 16. in 19.

MOKRONOG: 16 in 17. 8. angleški film »RAZDOVJEN SRCE«.

SEMIC: 17. 8. ameriški film »POT ZA KARIBO«.

ZUZEMBERK: 17. 8. francoski film »LEPOTICE NOČI«.

DOL. TOPLICE: 16. 8. ameriški barvni film »LJUBIMCA DIVJEGA ZAPADA«. 17. 8. ameriški barvni film »NAPREJ STRICE«. 18. 8. poljski film »SENCA«.

MALI OGLASI

VINSKI SOD (1600 l) ugodno prodam. Ogled pri Sušniku, Trška gora 34.

PRODAM 2 teška železna voza, 1 m³ subega lesa, sode, kletar, škro orodje, pohištvo iz trdega lesa, nekaj obleke in razno poljsko orodje. Kupce vabil m dražbi, ki bo 17. VIII. ob 14. uri v Jelenji vasi, Majeje Miha. Dol 7 p. Stari trg ob Kolpi.

MOTOR 200 ccm znamke NSU prodam za 100.000 din. Naslov v upravi lista (405-96).

SPREJMEM mlarskega vajenca. Perše Ignacij, Birča vas.

NASLI SMO ROČNO URO na novomeški Lok. Lastnik jo lahko dobi v upravi Dolenjskega lista proti točnemu opisu.

IZGUBIL SEM DENARNICO z vsem dokumenti in denarjem v Novej mestu do Mokrega polja. Poštenega najditelja prosim, naj mi jo proti nagradi vrne ali vsaj dokumente na naslov: Kastele Slavko, Pristava 13 p. Senjarski ali pa v upravo Dolenjskega lista.

KMETIJSKO GOSPODARSTVO KOSTANJEVICA prodaja zaradi uvedbe mehanizacije naslednja osnovna sredstva: izruvač krompirja »Lanz«, vprežno kosilnico »Lanz«, 3 prevozne sadne kosilnice, motorno kolo »Saks 96«.

OBVESTILA

OBJAVE

Sporočamo enjenim strankam, podjetjem in tovarnam, da smo odprli elektromehanično delavnico za popravilo vseh vrst elektromotorjev, gospodinskih aparatov, mlinov za kavo, kakor tudi vseh vrst ostalih električnih aparatov. Popravila izvršujemo hitro in solidno. Obratite se na Elektromehanični servis Hočevar Stane, Aleševčeva ul. 22. Ljubljana-Siška. Telefon 21.600.

RAZPIS

Komisija za uslužbenke zadeve Občinskega ljudskega odbora Nove mesto razpisuje mesto davčnega knjigovodje.

Pogoji: srednja strokovna izobrazba z najmanj 3-letno prakso v knjigovodstvu in s strokovnim izpitom ali z nižjo strokovno izobrazbo, z najmanj 5-letno prakso v knjigovodstvu in z opravljenim strokovnim izpitom. Prošnje z navedbo dosedanjega službovanja je treba poslati na Občinski ljudski odbor Novo mesto najkasneje do 5. septembra 1958.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Komisija za razpis delovnih mest pri Gostinski zbornici za okraj Novo mesto

RAZPIŠUJE

delovno mesto administratorke (ja), vodje pisarne.

Pogoji: srednja strokovna izobrazba z večletno prakso v administraciji in znanje strojepisja. Plača po zakonu o javnih uslužbenih. Prošnje z opisom dosedanjega dela in dokazila o strokovni izobrazbi pošljite do 20. avgusta 1958 navedeni komisiji.

KINO

NOVO MESTO: od 16. do 19. 8. ameriški barvni filmski seriji »POP CIRA IN POP SPIRA«. 20. 8. ameriški barvni film »PREKINJENA MELODIJA«. Od 20. do 21. 8. ameriški barvni film »NOCIO MOSE PELLERINI«.

DOM JLA — NOVO MESTO: od 15. do 17. 8. ameriški barvni film »VZHOĐNO OD RAJA«. 18. in 20. 8. ameriški film »VZHOĐNO-ZAPADNA STRAN«.

METLIKA: 16. in 17. 8. jugoslov. barvni film »POP CIRA IN POP SPIRA«. 20. 8. ameriški barvni film »NEUMNI VZPON«.

KOSTANJEVICA: 17. 8. ameriški barvni film »UJETNIK DVORCA ZENDE«. 20. 8. ameriški film »PLAMEN OPOLDNE«.

TREBNJE: 18. in 17. 8. ruski barvni film »MEHIKANEK«. Predstava v nedeljo ob 16. in 19.

MOKRONOG: 16 in 17. 8. angleški film »RAZDOVJEN SRCE«.

SEMIC: 17. 8. ameriški film »POT ZA KARIBO«.

ZUZEMBERK: 17. 8. francoski film »LEPOTICE NOČI«.

DOL. TOPLICE: 16. 8. ameriški barvni film »LJUBIMCA DIVJEGA ZAPADA«. 17. 8. ameriški barvni film »NAPREJ STRICE«. 18. 8. poljski film »SENCA«.

KINO

NOVO MESTO: od 16. do 19. 8. ameriški barvni filmski seriji »POP CIRA IN POP SPIRA«. 20. 8. ameriški barvni film »PREKINJENA MELODIJA«. Od 20. do 21. 8. ameriški barvni film »NOCIO MOSE PELLERINI«.

DOM JLA — NOVO MESTO: od 15. do 17. 8. ameriški barvni film »VZHOĐNO OD RAJA«. 18. in 20. 8. ameriški film »VZHOĐNO-ZAPADNA STRAN«.

METLIKA: 16. in 17. 8. jugoslov. barvni film »POP CIRA IN POP SPIRA«. 20. 8. ameriški barvni film »NEUMNI VZPON«.

KOSTANJEVICA: 17. 8. ameriški barvni film »UJETNIK DVORCA ZENDE«. 20. 8. ameriški film »PLAMEN OPOLDNE«.

TREBNJE: 18. in 17. 8. ruski barvni film »MEHIKANEK«. Predstava v nedeljo ob 16. in 19.

MOKRONOG: 16 in 17. 8. angleški film »RAZDOVJEN SRCE«.

SEMIC: 17. 8. ameriški film »POT ZA KARIBO«.

ZUZEMBERK: 17. 8. francoski film »LEPOTICE NOČI«.

DOL. TOPLICE: 16. 8. ameriški barvni film »LJUBIMCA DIVJEGA ZAPADA«. 17. 8. ameriški barvni film »NAPREJ STRICE«. 18. 8. poljski film »SENCA«.

KMETIJSKA ZADRUGA ZUZEMBERK

razpisuje stpendije za naslednje šole:

mesto na poljedelsko živalorejski šoli Gornj.

mesto na sadarsko živalorejski šoli Sevnica.

mesto na dvoletni strojni šoli Maribor.

Pogoji: prošnje morajo biti voščilno prešle. Prošnje pošljite na gornji naslov do 23. avgusta.

RAZPIS

Splošna bolnišnica Novo mesto sprejme za delo v likvidirani 2 honorarna uslužbenca. Interesenti naj se zgledajo osebno na upravi bolnišnice Novo mesto. Ostalo po dogovoru.

Obvestilo

Ker se širijo zlonamerne govornice, da zadruga v bodoče ne bo odkupovala semo ozemnega lara, obveščamo vse pridelovalce, da bo Kmetijska zadruga v Zuzemberku v bodoče odkupovala vse količine tega semena, zato sejte tega semena čim več. Po možnosti bomo še letos oskrbeli pridelovalce z visokorodnim olnim semenom.

KMETIJSKA ZADRUGA ZUZEMBERK

ZAHVALE

ZAHVALA

Ob nenadni smrti mojega očeta ALBERTA LAHA se zahvaljujem vsem sorodnikom, ki so počastili njegov spomin z

GIBANJE PREBIVALSTVA

METLIKA

Julija ni bilo rojstev.

Poročila sta se: Jože Smuk in Ana Pezdirec, oba iz Boršta.

Umrla sta: Ana Jakobčič iz Gribej, stara 51 let, in Julij Suštarč iz Prilozja, star 31 let.

SEMIC

Julija sta bili rojeni dve deklici. Poročila sta se: Albert Jakša in Alojzija Derganc, oba iz Gabra pri Semčiču.

Umrla sta: Marija Grivec, 74 let, iz Kopa pri Semčiču, in Jakob Kočevar iz Lopovca pri Semčiču, star 81 let.

NOVO MESTO

V času od 2. do 9. 8. je bilo rojenih 17 dečkov in 10 deklic.

Poročili so se: Viljem Kren, šofer in Jožeta Miklavčič, delavka, oba iz Novega mesta, Ivan Ritonja, podoficer JLA, in Ana Bevc, šiviljska pomočnica, oba iz Cerklje ob Krki.

Umrla so: Stefanija Vales, gospodinja iz Novega mesta, stara 75 let, Elizabeta Golobčič, gospodinja iz Jurke vasi, 60 let, Marija Jesenc, zasebnica iz Novega mesta, 72 let, Stanislav Potočar, delavec iz Sevnega, 38 let, Bojan Kapš, sin uslužbenca iz Gabra, 7 let.

Delavno Avtomoto društvo Videm-Krško

in domačih tekmovalcev med najboljimi v naši državi, sta bili do sedaj dve mednarodni dirki. Za organizacijo tako velikih tekmovalnih preko 10 tisoč gledalci se je 15 funkcionarjev usposobila na posebnih tečajih za samostojno vodenje takih prireditelj.

AMZ Krško se je v letih 1957 in 1958 vključilo v tekmovalne AMZ Slovenije in doseglo od 65 društev prvo leto četrto mesto, naslednja pa že drugo mesto. Društvo je posvečalo veliko pozornosti tudi vzgoji mladine. Člani društva so predavali po šolah o varnosti prometa in prikazovali vzgojne filme. Prireditelj je bilo tudi več tekmovalnih skiroj za pionirje, razen tega pa so pionirji prikazovali svoje znanje pri urejanju prometa na cestah. Društvo je bilo tudi med prvimi v Sloveniji, ki je organiziralo po vseh šolah in občini prometne krožke, na katerih so se pionirji seznanjali s prometno vzgojo. V te krožke je bilo vključenih 1970 otrok, ki so ob koncu tečajev polagali izpite za dosego zlate, srebrne ali bronaste prometne značke.

Upravni odbor društva si bo tudi v bodoče prizadeval za vzgojo mladine, za kar skrbi komisija za pionirje. Motorno kolo Moped, ki ga je društvo prejelo kot nagradu AMZS, je namenjeno za vezbanje pionirjev. Društvo je

Na stadionu MATIJE GUBCA v Krškem z velikim hlipdom in manjšo (notranjo) »speedway« sleso motoristov, na kateri bodo v nedeljo velike motorne dirke

izrazi sožalja, posebno pa strojevodjem in kurjačem JZ za nagrobnj govor, cvetje in darovane vence.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše dobre žene, mame, stare mame in sestri ELIZABETE GOLOBČIC se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, jo spremljali na njeni zadnji poti in ji darovali cvetje. Posebno zahvalno smo dolžni primarju Otonu Bajcu, dr. Koscu ter stremnemu osebju novomeške bolnišnice za požrtvovalno zdravljenje in nego. Zahvaljujemo se tudi zdravničarjem iz Jurke vasi, Praproče in Straže, pevcem in tov. Sežici za poslovlilne besede, dalje vsem osedom, zlasti pa Leopoldu Duljar, Tončiču Podvrtni ter Meri Gruden.

ZAHVALA

Vsem, ki ste nam na kakršnikoli način pomagali ob tragični smrti našega dragega sinčka pionirčka BOJANČKA,

vsem tistim, ki ste ga v tako velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje in vence, iskrena hvala.

ZAHVALA

Posebno zahvalo smo dolžni tistim, ki so mi ob nesrečni smrti mojega življenja, Stefanu Macetu, Slavku Grudnu, zdravniku dr. Neubauerju in zdravnikom novomeške bolnišnice. Hvaležni smo vsem sorodnikom, prijateljem, delavskemu kolektivu Teleskopskega in vizezijskega delavnic, uslužbencom ObLO in vojnini tovarišem za njihove tolažilne besede, dalje Antonu Lovku za aktivno pomoč, Zvonku Pustarju, Mariji Bižarovi, vsemu učitelstvu, pionirjem in govornikom. Zahvaljujemo se osedom za razumevanje in sosednim občinom, zlasti občini Črnomelj in njenemu predsedniku in podpredsedniku, mestni občini okrajnemu kom. Zlasti OLO Novo mesto in vsemu kozdrskemu osebju okraja Novo mesto.

ZAHVALA

Zahvaljuj: oče Nande Kapš, mati Francka in sestrica Voljka. Gaber, 8. avgusta 1958.

ZAHVALA

Ob težki in nenadni izgubi sina, moža, očeta in brata STANETA POTOČARJA s Trške gore

ZAHVALA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste z nami sočustvovali, mi darovali vence in cvetje, in v tako velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalno pa smo dolžni kolektivu prosejstva Trška gora, zlasti upravni komisiji in Franqueti, krajnevemu odboru ZB Trška gora in Otočec ter obč. odboru ZB Novo mesto.

ZAHVALA

Zahvaljuj: ata in mama, sestra Ivanka za družino, žena Rezka, sineva Stanko in Jože, hčerke Rezi, Ivica, Cvetka in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Zahvaljujem vsem sorodnikom, ki so počastili njegov spomin z

ZAHVALA

Ob nenadni smrti mojega očeta ALBERTA LAHA se zahvaljujem vsem sorodnikom, ki so počastili njegov spomin z

ZAHVALA

Ob nenadni smrti mojega očeta ALBERTA LAHA se zahvaljujem vsem sorodnikom, ki so počastili njegov spomin z

ZAHVALA

Ob nenadni smrti mojega očeta ALBERTA LAHA se zahvaljujem vsem sorodnikom, ki so počastili njegov spomin z

ZAHVALA

Ob nenadni smrti mojega očeta ALBERTA LAHA se zahvaljujem vsem sorodnikom, ki so počastili njegov spomin z

ZAHVALA

Ob nenadni smrti mojega očeta ALBERTA LAHA se zahvaljujem vsem sorodnikom, ki so počastili njegov spomin z

PO GORJANSKIH TOKAVAH

(Nadaljevanje in konec)

Vremetar Nace

Pojdimo še k Miklavžu in obiščemo Nacetu Hudoklina, menda najstarejšega vremenslovoča na spodnji Dolenjski. Kot stari znanci smo se pozdravili z njim. S pogledom na vremensko hišico mi je dejal, da bom imel lepo vreme če — in ozri se je na vetrokaz, nameščen na visokem drogju — če ne bo dežja. Ker je sonce z vso silo pripekalo in ker tudi radio ni naznanilo prejšnji dan slabega vremena, sem bil z Nacetovim »troštom« kar zadovoljen. Kaj hitro sva se zapletla v pogovor o vremenslovoju in Nacetovi službi sploh. Nekako sramežljivo mi je povedal, da je letos 20. junija praznoval 25-letnico, odkar deluje kot meteorolog na Gorjancih. Pokazal mi je tudi svojo sliko in povedal, da ga je k temu nagovoril tedanji upravnik Meteorološkega zavoda v Ljubljani Oskar Reja. Kot pravi Nace sam, so z njegovim delom v Ljubljani kar zadovoljni, kar mu pravzaprav lahko verjamemo, sicer bi ne bil toliko časa v isti službi. Pa tudi z druge strani se to pozna: svoji Mančki skoraj nič več ne utegne pomagati pri delu. Zlobni jeziki nekaterih novomeških »škricev« pravijo, da ima toliko dela, da mu je kar naprej vroče, zato pa ima srajco zmeraj do podbrade zapeto, na glavi pa klobuk. Toda Nace je kot meteorolog čisto drugačen kot gorjanec. Na razne opazke zna kaj ostro in duhovito odgovoriti. Izbija pač klin s klinom in alikomor ne ostane nič na dolgu.

Hudoklinov Nace ni samo gostitelj zavetišča pri Miklavžu, temveč tudi vremetar, kot vidite na sliki

Ko smo sedeli zvečer okrog ognja, je Nace razdiral take, da smo se morali vsi smejeti. Tedaj pa je prijatelj France povedal tudi tisto, kako je Nace »umrl« — seveda z njegovim izrecnim dovoljenjem. Pred leti so pri Nacetu nekaj popivali in Nace je imel obilo »dela«. Pa se je od vsega upelhal in omagal in pod bruško obmiroval in — kot so vsi mišlili — »za zmiraj zaspal«. Zato so ga položili na »pares«. Vendar je Nacetova trdna narava tudi »smrt« premagala in ko se je zbudil iz »smrtnega sna«, je bil malo hud, ko je videl, da je ves v rožcah. Nekaj je mrmljal in zginil. Od takrat j začel tudi na poživljajočo pi jačo v svoji kleti polagati več pozornosti...

Sicer na je pri Nacetu zelo prijetno bivakirati. Sobe so čiste in svetle, Nace pa ni zamerniivec in tudi ne predrag. **Bitja Janeza Trdine**
Na Gorjance ne moreš, ne da bi se pri tem spomnil pisatelja Janeza Trdine, ki je prav o Gorjancih napisal toliko lepih povesti. Ker smo bili gori prav na 53. smrtni dan tega velikega barda Dolenjske, smo mu na »redvečer

ŠE TRI PARTIZANSKE

V začetku zime 1941 se je mudil bataljon »Marko Oreškovič« v Končarjevem Kraju. Vas je bila izpraznjena in vaščani so se na jesen urnili v prazne hiše. Zato so tudi borci malo gladovali. Jedli so v glavnem krompir. Začeli so zlagati pesmi na čast krompirju, v katerih so poudarjali, kako »dobar je v juhi ali pa v obličah...«

Neko noč so Italijani s položajev, oddaljenih dvanajst kilometrov, zasuli vas s srditim artilerijskim ognjem, in sicer z granatami kalibra 152 mm. Ena granata je udarila v stajo in ubila dva voja, ki so ju potem porabili za hrano bataljona. »Da ni italijanske artilerije, kdo ve, kako dolgo bi nas ku-

harji se pitali s tem krompirjem,« je rekel eden izmed partizanov.

Kordunci o Italijanih
V septembru 1943 so borci Druge liške brigade skupaj s kordunskimi enotami pri Perjasici na Kordunu razbili močno italijansko kolono. Zaplenili so več kamionov, kakih 90 konj, dva topa, en tank in mnogo druge vojne opreme. Tovaršica Milka Sašič iz 1. bataljona je prva skočila na italijanski tank in ga s pomočjo ostalih partizanov iztrgala Italijanom. Skupina starih Korduncev se je veselo pogovarjala o tem dogodku in zbijala šale na račun Italijanov, rekoč: »Hrabra je ta vojska, da ji ženske iztrgajo tank!«

VAJENEC - MOJSTER
Na jesen 1941 je Vlado Seprt (šegrt pomeni v srbohrvaščini — vajenec, op. ur.) s svojim odredom nekje na meji med Hercegovino in Crno goro presenetil italijansko ko-

Vijudnost pa taka!
Na Japonskem se morajo vsi železniški uslužbeni, ki so v službi, ob odhodu vlaka s postaja zbrati na peronu, trikrat prikloniti ter pozdraviti: Na svidenje.

Spomenik »Sputniku I«
V Sovjetski zvezi so razpisali natečaj za spomenik prvemu umetnemu satelitu — »Sputniku I«. Spomenik bodo postavili pred moskovsko univerzo in ga odkrili ob prvi obletnici, ko so svoj satelit poslali v vesolje, torej 4. oktobra letos.

lono in jo do kraja pobil. Mnogo Italijanov je padlo, izgubili so tudi tri tanke in razbita kolona se je urnila v Trebinje.

»Kdo pa vas je tako namlatil?« je vprašal komandant italijanske garnizije v Trebinju. »Nekakšen Segrt,« so mu odgovorili.

Dvonedstropni vlak
V Vzhodni Nemčiji so lani dan v redni promet vlak, čigar vozovi imajo dve nadstropji. Vlak je dolg 210 metrov in ima 1300 sedežev — dvakrat več kot sedesantji nizki vlaki iste dolžine.

Brivec rešil otroka

Prav posebno prisotnost duha in pogum je pokazal predzadnje soboto dopoldne na postaji v Leskovcu (Srbija) brivec Zenjilj Babalić. Na progi je zagledal nekoga sedemletnega dečka, ki se je igral na tirih prav v času, ko je na postajo privozil tovorni, za njim pa je potniški vlak. Komaj dva metra pred lokomotivo je skočil na progo Babalić, zgrabil dečka in z njim legel med tračnice, tako da je vlak vozil čez njiju.

Na postaji je nastala velika zmeda. Signala, ki naj bi vlak

Najdaljši predor
Simplon, ki spaja Italijo in Švico, je najdaljši predor na svetu za železnice normalnega tira. Dolg je 19 km in 816 m. Graditj so ga začeli leta 1906 in so ga gradili 11 let.

Članek Cetinjske Krajine

Nedaleč od morja, ob cesti za Livno, stoji na prostrani poljani Sinj, majhno zgodovinsko mesto. Kot obmejno mesto je bil Sinj vedno izpostavljen Turkom, ki so čez to področje prodirali v Primorje. To niso bile velike vojske, pač pa največ maščevalni hajduški boji.

Avgusta 1715. leta je turška vojska napadla Sinj, hotela si ga osvojiti. Razvil se je boj, kakršnega Sinj še ni bil doživel, toda Sinjani so se zavedali, da se morajo boriti na življenje in smrt. Sedem sto Sinjčanov in trdnjavi se je vrnalo močnejšega in številnejšega sovražnika in ga pognali v beg. Mnogo Turkov je padlo pod zidovi sinjske trdnjave. Poslej Turki niso več poskušali osvojiti Sinja. Na hvalo sinjskih junakov ni bil osvobojen samo Sinj, ampak je bi-

Sinjski alkar v diru (risba Marka Filipovića)

la vsa Dalmacija rešena turške nadloge. V spomin na to zmago so Sinjčani ustanovili junaško igro »Alko«, ki se je ohranila vse do danes. Ta igra pa ni samo simbol zmage Sinjanov, ampak vseh Jugoslovanov. Alka je tako zgodovinska, tako tradicionalna in tako čisto narodna, s tako herojskim značajem tiste dobe, da smo lahko ponosni, ker smo jo ohranili. Ko človek, ki količkar pozna našo zgodovino, vidi nastop alkarjev-tekmovalcev v tej viteški igri — v starih unifor-

SINJSKA ALKA

ah, z orožjem, s katerim so se borili še naši praotčje, se čuti kakor prenesen v tisto junaško dobo pred dvema, tremi stoletji. Zaslži zvenket mečev in handžarjev, živžganje svinčenk iz pušk damacank, hrzanje konj, stokanje ranjencev, bliskanje ostrih kopij. Na junaških tradicijah svojih prednikov je Sinj in vsa Cetinjska Krajina pograbila za orožje v naši ljudski vstaji leta 1941.

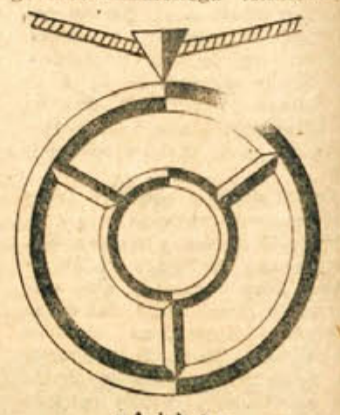
»Alka« je narejena iz dveh obročev, ki sta eden v drugem in spojena s tremi kraki. Tako ima alka štiri odprtine, v katere alkar meri s kopjem. Tisti, ki zadene srednji krog, dobi tri točke, za zadetek v gornji del dve, za dva spodnja pa po eno točko. Alka visi na vrvi in jo je z dotikom kopja prav lahko sneti.

Dan pred tekmovalcem je poskusna tekma, imenovana »čoja« (sukno). Zmagovalcu na tej dirki natakne vojvoda na konico kopja tri metre rdečega sukna. Ta dan so tekmovalci v civilnih oblekah. Po tradiciji se smejo udeležiti tekmovalca v alki meščani Sinja in prebivalci Cetinjske Krajine.

Na dan alke je v Sinju vse slovesno in navdušeno. Blešči se narodna noša, razigrani konji so okrašeni z rdečimi »abajami« (podsedelna odeja). Lepo in bogato oblečeni alkarji in alkarški fantje s srebrnimi tokami in rdečimi kampareni

melodijo in besedo pričara na guslih zgodbo, ki se bo razvijala v junaški igri. Vsak alkar se mora držati junaško; ko dirja, ne sme ničesar izgubiti od svoje opreme, kajti s tem bi pokvaril alkarstvo tradicijo in rezultat, ki bi ga dosegel v alkarškem tekmovalstvu, mu ne bi bil priznan.

Vsak alkar dirja trikrat. Tisti, ki doseže največ točk v teh treh dirkah, postane zmagovalec alkarškega tekmoval-

Alka

nja, o čemora triumfator. Vojvoda mu natakne na kopje majhno nacionalno trobojko in mu čestita na junaški zmagi. Vodja alkarških tekem, torej alke, se imenuje harambaša, in predstavlja čvrst značaj, junaštvo in odločnost, človeka, ki sta ga beda in tiranija pognali v gore, da se bori proti Turkom. To je hajduk — simbol naše borbe.

Kdor je prisostvoval Sinjski alki, je res nikoli ne bo pozabil. Alka je praveca živa pesem, ki izraža junaški duh Sinja in Cetinjske Krajine. Udeležba v alki je največja sreča vsakega Cetinjana. V nji je simbolično prikazana zgodovina Sinja in Krajine.

Marko Filipović

Kdor čaka, dočaka

82-letni Šved Joseph Vonsuskovich je l. 1912 odšel v Ameriko, ker ga je bilo zavrnito dekle, češ da je še premlada za moštve. Sedaj pa je »odbiti snubeč« sklenil, da se vrne v domovino, kajti njegova nekdanja nevesta, ki ima sedaj 70 let, mu je na pismeno vprašanje, če ga hoče poročiti, odpisala: »Sedaj pa!«

NEKAJ OKROGLIH

INTERESANTNA
»Veš, Anica,« prepričuje mamica hčerko, »če boš pojedla tale krožnik spinacea, boš velika in močna in dobila boš rdeča lička.«

»Ampak, mamica, jaz nočem biti velika in močna. Hočem biti tanka, bleda in interesantna.«

NAIVNEŽ NA MEJI
»No, imate kaj za carino?«
»Prav nič, to je vse zame in za mojo ženo.«

DOMISLEK
»Zlomka, Jaka, kam pa ti s puško? Saj nisi lovec.«
»Pa grem vendar na lov, da ubijem dolgčas.«

DOPUSTNIŠKA

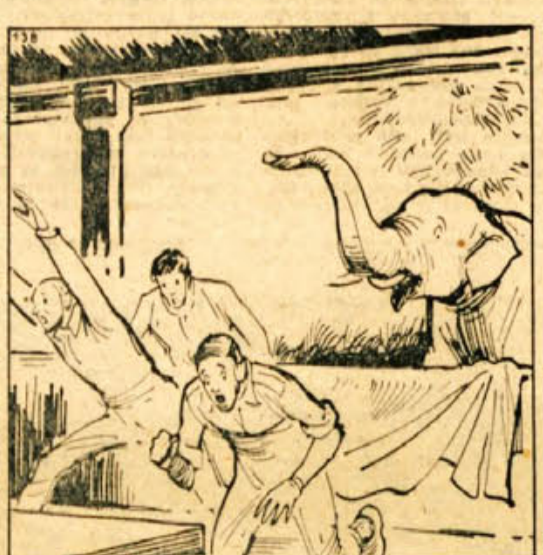

— Kaj! Ali niste mogli prepustiti reševanja moje hčerke kakšnemu neporočenemu?

Dhan Gopal Mukerjee
SLON
KARI

137. Odšel sem k slonu in ko sem videl, kaj se dogaja, sem ostro vrel strojnikioma, naj nehata živati dražiti. Toda moje besede so bile bob ob steno. V istem trenutku sem zagledal plamen, ki je švigal iz listja. Kari je stegoval trobece in še bolj besno trobil. Ker sem se bal, da bo slon zgorel, sem ga naglo odpel z verige. Grozotno trobeč je pri priči oddajal iz-hleva ter spotoma pomandral oba strojnika, ki sta bila takoj mrtva. Nato je trobil zmerom huje in huje, vihtel trobece in blazno divjal naokrog.

138. Ker sem videl, v kakšni nevarnosti smo, sem naglo zlezal na visoko drevo indijske fige in se skril v zelenju. Prvo, kar je Kari storil, je bilo, da je udaril z nogo po avtomobilu, ki je po naključju stal pred hišo. V nekaj minutah je bil avtomobil samo še kup zvitega železa, po katerem je Kari še nadalje pobesnela mandral. Potem je zagledal višjega inženirja, ki je bil še z dvema moškima v ureddverju bližnjega bungalova. Takoj je planil proti njim, a moške so naglo zbežali v notranjost hiše.

139. Nato je Kari odtrgal z bungalova del slamnate strehe, zdrvel naravnost k dvema tovornima avtomobiloma in ju razbil na drobne kose. Nato je biku, ki se je pasel na travniku, ovil trobece okoli vratu ter ga tako zadušil. Potem je oddajal dalje in v nekaj trenutkih izgnil. Poslej ga ni nihče več videl. Zadnji vtis, ki ga je Kari dobil o ljudeh, je moral biti tako strahoten, da ga je za vselej odvrgnil od človeških bivališč. — Tako sem zgubil Karija, svojega prijatelja in brata. Toda čeprav je on, žival Karl, zame izgubljen, vendarle čutim, da pripada njegova duša moji duši in da ne bova nikoli pozabila drug drugega.